

Újpesti Aranyalma Óvoda – Kertvárosi Tagóvoda

Pedagógiai Programja

Módosított változat

Módosította: **Az Újpesti Aranyalma Óvoda nevelőtestülete**

2022.

Az intézmény jogi státusai, adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: Aranyalma Óvoda - Kertvárosi Tagóvoda

Székhely	1047. Budapest, Fóti út 54.	Telefon: 233-1239
Telephely	1046. Budapest, Leiningen Károly utca 1.	Telefon: 379-3314
OM azonosító	034296	

Az óvoda alapító okiratának száma: 119/2013. (VI. 27.)

Felvehető maximális gyereklétszám

Aranyalma Óvoda:	125 fő	Csoportok száma: 5
Kertvárosi Tagóvoda:	100 fő	Csoportok száma: 4

Gazdálkodási jogállása önálló jogi személy

Alaptevékenysége	A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 4.§-a alapján köznevelési feladat, amely óvodai nevelés
-------------------------	---

A költségvetési szerv tevékenységei: Szakágazati besorolása 8510 iskolai előkészítő oktatás

Alaptevékenységei:

- óvodai nevelés
- sajátos nevelési igényű tanulók integrált óvodai ellátása a következő fogyatékkal rendelkező gyermekekre kitérően:
  - érzékszervi fogyatékos,
  - értelmi vagy beszéd fogyatékos,
  - autizmus spektrum zavar,
  - egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavar),
- óvodai intézményi gyermekétkeztetés,

Költségvetési szerv irányító szerve: Budapest Főváros IV. kerület Újpest Önkormányzat
Cím: 1041. Budapest István út 14

Jogszályi háttér

1. 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
2. 2.A kormány 363 /2013. (III.31.) rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
3. 137/1996. (VIII. 28.) MKM rendelet módosításáról
4. 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelés - oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
5. 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
6. 2003. évi CXXV. törvény az egyéni bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
7. 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
8. 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védeleméről és gyámügyi igazgatásról
9. Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
10. Az Aranyalma Óvoda – Kertvárosi Tagóvoda hatályos Alapító Okirata

Saját Pedagógiai Programmal rendelkezünk, amely magában foglalja:

Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Komplex prevenciós óvodai programjának egyes elemeit;

- kiemelt mozgásfejlesztés, testséma fejlesztés.

Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel programjának egyes elemeit;

- kiemelt érzelmi nevelés, hagyománytisztelet.

Freinet francia pedagógus nevelési elveinek egyes elemeit;

- természetközelség, a környezet védelmére nevelés, önálló tevékenységre nevelés

Montessori pedagógiai elveinek „Segíts nekem, hogy önmagam is csinálhassam!” egyes elemeit;

- személyiség formálása, képességek fejlesztése, társas kapcsolatok ápolása és erősítése.

Pedagógiai Programunk tartalmazza a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének törvény által előírt irányelveit is.

Tartalom

1	Helyzetkép	5
1.1	Óvodáink bemutatása	5
1.2	Személyi feltételek	6
1.3	Tárgyi feltételek.....	6
2	Gyermekkép, óvodakép.....	7
2.1	Gyermekkép	7
2.2	Óvodakép.....	8
2.3	Óvodai nevelésünk célja.....	8
2.4	Pedagógiai alapelveink.....	9
3	Az óvodai nevelés feladatai	10
3.1	Az óvodai nevelés általános feladatai.....	10
3.2	Az egészséges életmód alakítása	10
3.3	Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	16
3.3.1	Társas kapcsolatok kialakítása.....	18
3.3.2	Szokás és normarendszer megalapozása.....	21
4	Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	22
4.1	Anyanyelvi nevelés, kommunikáció	22
4.1.1	A megkésett beszédfejlődésű gyermekek integrálása.....	24
4.1.2	Súlyosan hallássérült (siket), és nagyot halló gyermek	26
4.2	Értelmi fejlesztés, nevelés	27
5	Az óvodai élet megszervezésének elvei.....	27
5.1	Személyi feltételek - Programunk erőforrásai	28
5.2	Tárgyi feltételek.....	28
5.3	Az óvodai élet megszervezése	28
5.3.1	Napirend.....	28
5.3.2	Heti rend	29
5.3.3	Az óvodapedagógusok által használt dokumentumok.....	30
5.3.4	A nevelés tervezése, gyermekek ellenőrzése, értékelése	30
5.3.5	A gyermekek egyéni megfigyelése, mérése értékelése	31
6	Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	33
6.1	Játék.....	33
6.1.1	A játékhoz szükséges feltételek megteremtése	34
6.1.2	Játékfajták	34
6.2	A tevékenységekben megvalósuló tanulás	37
6.2.1	A tevékenységek tartalma	39
6.2.2	Környezetalakítás, munkajellegű tevékenységek	46
6.2.3	Környezetvédelem	48
7	A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	58
8	Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvények	59
8.1	Ünnepek.....	60
8.2	Egyéb rendezvények.....	60
9	Az óvoda kapcsolatai	61
9.1	Kapcsolat a családdal	61
9.2	Kapcsolat a fenntartóval	62

9.3	Kapcsolat a bölcsődével	62
9.4	Kapcsolat az iskolákkal	63
9.5	Kapcsolat a szakszolgálatokkal	63
9.6	Egyéb kapcsolatok.....	63
10	Az óvoda sajátos feladatai	64
10.1	Gyermekvédelem.....	64
11	A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve	65
11.1	Gyógypedagógusokkal való kapcsolattartás.....	65
11.2	Sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai.	66
11.2.1	Érzékszervi fogyatékos gyermek	66
11.2.2	Értelmi fogyatékos gyermek	67
11.2.3	Autista, autisztikus gyermek.....	67
12	Az óvoda eszközeinek és felszerelési tárgyainak bővítése	68
13	Érvényességi rendelkezések	69
14	Irodalom jegyzék.....	69

1 Helyzetkép

1.1 Óvodáink bemutatása

2011. 08.01 –től két intézmény összevonásával Fóti Óvoda – Leiningen Tagóvoda néven működünk.

A törvényi szabályozásokat követően hivatalos nevünk:

2013. 08. 31 – től Aranyalma Óvoda - Kertvárosi Tagóvoda

Aranyalma Óvoda Újpest peremén épült, patinás földszintes téglapépület. 1932-től városi, majd hosszú éveken keresztül, mint Összevont Napközi otthonos Óvoda működött, különböző tagóvodákkal összevonva, de mindig törzsóvodaként.

Az intézmény részét képezi az 1200 m² csendes, gondozott udvar. Óriási fák, bokrok és virágok között EU szabványnak megfelelő természetes anyagból (fa) készült mászóakák, hinták, csúszdák, homokozók adnak lehetőséget a változatos mozgásra. A kert felső és alsó része közötti szintkülönbség télen szánkózásra, és egész évben az összetettebb mozgások gyakorlására is alkalmas.

A füves területeken, nyáron sokat vannak mezítláb a gyermekek. Az udvar hátsó részén kialakított közlekedési pályán kerékpározni, rollerezni lehet.

Az épületben óvodabővítés után 5 barátságos, családi hangulatú csoportszoba található, melyek különböző méretűek. Minden csoporthoz külön mosdó és öltözőhelyiség tartozik.

A kiszolgálóhelyiségek a célnak megfelelnek.

Kertvárosi Tagóvoda Újpest kertvárosi részén helyezkedik el. A tagóvoda 4 csoportos, eredetileg is óvodának épült. Az épület adottságából adódik, hogy két oldalra oszlik.

Egy – egy oldalon két csoportszoba és a hozzájuk tartozó közös kiszolgálóhelyiségek találhatóak (öltözők, mosdók, gyerek WC-k, terasz). A gyerekek rendelkezésére áll a 2011. májusban átadott tornaszoba.

Az épület természetes megvilágítása jó. Középen található a többi helyiség – irodák, nevelői szoba, logopédiai és orvosi szoba, felnőtt öltöző, konyha, padlás, pince.

Az épülethez tágas, árnyas udvar tartozik, ahol füves és kavicsos terület áll a gyermekek rendelkezésére. Az udvar területe és felszereltsége (homokozók, csúszdák, különféle méretű mozgásfejlesztő mászóakák, hinták), megfelelően segítik a gyermekek mozgásfejlesztését, mozgásigényének kielégítését.

Az udvar részei nincsenek leválasztva, így a gyermekek szabadon mozoghatnak, játszhatnak, tevékenykedhetnek, kommunikálhatnak egymással és a felnőttekkel.

Ez kedvező hatással van a társas kapcsolatok alakulására is. Egy – egy oldalon tágas teraszok biztosítják a szabad levegőn való tartózkodást rossz idő esetén is, valamint lehetőséget nyújtanak a kötött mozgásos tevékenységek szervezésére is.

Kihasználunk minden lehetőséget a szabadban való mozgásra.

Időjárástól függően az udvaron tartjuk a mindennapos mozgást és a kötötten szervezett mozgásos tevékenységeket is.

1.2 Személyi feltételek

A nevelőtestület szakmai képzettsége

A törvényi előírásoknak megfelelő végzettséggel rendelkeznek az óvoda munkatársai.

Csoportonként:

- 2 fő óvodapedagógus
- 1 fő dajka

Pedagógiai munkát közvetlenül segítők, technikai dolgozók létszáma intézmény szinten

- 3 fő pedagógiai asszisztens
- 2 fő óvodatitkár
- 9 fő pedagógiai munkát közvetlenül segítő csoportos dajka
- 2 fő konyhai dolgozó
- 2 fő kisegítő dolgozó
- 2 fő gondnok

A pedagógiai asszisztensek azokban a csoportokban segítenek, ahol sajátos nevelési igényű gyermekek járnak.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében az alábbi szakemberek segítenek:

- Újpesti EGYMI gyógypedagógusai.
- Logopédus hetente két alkalommal segíti a gyermekek beszédfejlődését.
- Pszichológus heti egy alkalommal segíti a gyermekek fejlesztését.
- Fejlesztőpedagógus hetente 2x segíti a BTMN nehézségekkel küzdő gyerekek fejlesztését.

2021.10.01-től gyógytestnevelő kolléganő is segíti a kerületi óvodák munkáját.

1.3 Tárgyi feltételek

Az elmúlt években történt célirányos és tudatos fejlesztés eredményeként az intézmények külső és belső esztétikája, felszereltsége, karbantartottsága sokat javult és jó feltételeket teremt az ide járó gyermekek számára.

Arra törekedtünk, hogy egységes arculat jellemezze óvodánkat, mind külső megjelenésében, mind az itt folyó munkában, amit az itt dolgozók saját egyéniségük, személyiségük és módszertani szabadságuk megtartása mellett végeznek. A csoportszobák mindegyike tükrözi a benne tevékenykedő felnőttek személyiségét, esztétikai ízlését. Az óvoda helyi nevelési programjának megvalósításához szükséges tárgyi feltételek rendelkezésre állnak.

Az épületben kialakított helyiségek az eredeti funkciójuknak megfelelően üzemelnek.

Az intézmény rendelkezésére álló eszközök és felszerelések megfelelnek a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.

(VIII. 31.) EMMI rendelet 2. mellékletben foglaltaknak, illetve elégségesek a pedagógiai program végrehajtásához.

Óvodánk sokszínűségét az alábbi programokkal gazdagítjuk:

- Néptánc foglalkozások heti rendszerességgel.
- Együttműködés a Homoktövis Környezetvédelmi Oktatóközponttal.
- Együttműködés a Szent István Egyetem Tájépítészeti Karával.
- Részvétel a SOTE „Teddy maci” programjában.
- A „Madárbarát óvodai program” elindítása.

2 Gyermekkép, óvodakép

2.1 Gyermekkép

Minden gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését több tényező befolyásolja:

- genetikai adottságok,
- az őt körülvevő környezet,
- az őt ért hatások.

Minden gyermek a saját képességeinek figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.

Az óvodai nevelés feladata, hogy biztosítsa azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik a gyermeki személyiség teljes körű kibontakoztatását, figyelembe véve azt a tényt, hogy a gyermeki személyiségnek életkoronként és egyénenként változó szükségletei vannak.

Nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Milyen gyermeket szeretnénk nevelni?

- Testileg fejlett, harmonikusan összerendezett mozgású gyermeket, aki anyanyelvét életkori sajátosságainak megfelelően jól tudja, és helyesen alkalmazza.

- Lelkileg kiegyensúlyozott, vidám gyermeket, aki kapcsolataiban nyitott és őszinte.
- A természeti és a tárgyi környezetben jól tájékozódó, azt megbecsülni tudó gyermek.
- Aki igényes, önmagával és a környezetével, nyitott a szépre, a jóra.
- Aki környezettudatos magatartásával bátran alakítja környezetét anélkül, hogy kárt okozna benne.
- A szociális környezethez alkalmazkodni tudó, kapcsolatteremtésre képes gyermek
- A másságot elfogadó, előítéletektől mentes, kreatív, önálló személyiség.

2.2 Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.

A gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodában folyó pedagógiai munka a családi nevelésre épít, annak sikerességét, illetve sikertelenségét figyelembe véve lehet csak eredményes.

Ezért különösen **fontos a család és az óvoda partnerkapcsolata.**

Az őszinte, nyitott, egymást tisztelő, egymás véleményére adó szülő – pedagógus együttműködés szolgálja igazán a gyermek érdekeit.

Az elmúlt években történt társadalmi, politikai változások feszültsége a családok életére is kihatott. A munkanélküliség, az életmód változása nagymértékben befolyásolja a családok mindennapjait, nehéz életkörülményeket teremt. A felfokozott élettempó, a megélhetésért vívott küzdelem több türelmet és időt igényel a szülőktől, mint régen. Kevesebb idő jut a gyermekekre, a közös programokra, ezáltal több felelősség és több feladat hárul az intézményekre. Megnőtt az óvoda szokásalakító, nevelő, személyiségfejlesztő szerepe.

Az óvoda gondozza, ápolja, védi a gyermeket, és mindent meg kell tennie azért, hogy a családi közösséget kiegészítve, értékeket közvetítsen és megteremtse a gyermekek számára az esélyegyenlőséget.

2.3 Óvodai nevelésünk célja

- A családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve olyan óvodai élet megszervezése, ahol a 3-7/8 éves korú gyermekeknek derűs, szeretetteljes, biztonságos környezetben fejlődhetnek.
- Életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével a személyiség sokoldalú és harmonikus fejlődésének elősegítése, amely segíti majd az iskolai közösségbe történő beilleszkedést.
- A gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése: egészséges életmódra nevelés.
- Közös élmények, tapasztalatok nyújtásával, tevékenységek szervezésével ismeretek szerzése, bővítése: használható tudás megalapozása.
- Érzelmi biztonság megteremtésével önértékelésük, önbizalmuk, szociális érzékenységük fejlesztése.
- A természet szeretetére, megóvására nevelés.
- A gyermekek beszédképességének, nyelvi kifejező módjának, kommunikációs képességeinek fejlesztése.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása

2.4 Pedagógiai alapelveink

„Tisztellek téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek neked, ha szükséged van a segítségemre.”¹

A nevelőtestület által elfogadott legfontosabb alapelvek:

- A családi nevelés elsődlegességét valljuk, a szülőkkel való szoros együttműködést kiemelt fontosságúnak tartjuk.
- Az óvodai nevelésben az egyenlő hozzáférés biztosításával, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, tiszteletben tartva a gyermek jogait és egyéni szabadságát.
- Az óvoda dolgozóinak egyénisége, az óvoda szervezeti kultúrája, a felnőtt közösség példamutatása is alakítja a gyermek személyiségét. A kimondott kedves szavak, a megértő nevelői attitűd, a gyermek feltétel nélküli elfogadása nyújt érzelmi biztonságot a gyermek számára.
- A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet.
- Az óvodapedagógusokat és dajkákat szakmai felkészültség jellemzi, ezen felül nyitottság, igényesség, gyermekközpontúság.
- Tevékenységekben, élményekben gazdag, sokszínű, - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tartalmas óvodai élet megteremtésére törekszünk, ahol a gyermek szeretetteljes, biztonságos, derűs légkörben jól érzi magát.
- A játék – mint alapvető tevékenység – kiemelt fontosságát valljuk.
- Kiemelt fontosságot tulajdonítunk a gyermekek differenciált egyéni fejlesztésének.
- A másság elfogadására nevelünk, törekszünk az esélyegyenlőség megteremtésére és arra, hogy a gyermekek ismerkedhessenek a nemzeti, etnikai, kisebbséghez tartozók, illetve a migráns gyermekek szokásaival, kultúrájával.
- Segítjük önazonosságuk megőrzését, erősítését, társadalmi integrálásukat, biztosítjuk az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét.
- A módszertani szabadság lehetőségét kihasználva, az összegyűjtött tapasztalatokat mindennapi munkába beépítve, az azonos nevelési célokat szem előtt tartva munkánk eredményeként fejlődik a gyermekek személyisége, alakul kis közösségük.

---

¹ Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

3 Az óvodai nevelés feladatai

3.1 Az óvodai nevelés általános feladatai

„A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet!”²

Az óvodáskorú gyermeket erőteljes testi fejlődés jellemzi. Az egészséges életvitel igényének alakítása, az egészséges életmódra nevelés ebben a korban kiemelt jelentőségű.

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- Az egészséges életmód alakítása.
- Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.
- Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

3.2 Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Átszövi az óvodai élet mindennapjait, szinte minden tevékenységi formában megjelenik.

Cél:

- Az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, az öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezen alapuló szokásrendszer kialakításával, a megfelelő életmódra nevelés.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása.

Feladat:

- A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak kialakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A nevelőmunkához szükséges tárgyi feltételek biztosítása, a gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges, biztonságos, esztétikus környezet megteremtése.
- A harmonikus összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- Testi képességek fejlődésének elősegítése.
- Megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel és a pedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

---

² Mária Montessori

3.2.1.1 A fejlesztés helyszínei /színterei/

Udvar:

Gondozottság jellemzi, elrendezése praktikus és korszerű. Változatos játéklehetőségeket biztosít, a gyermekeket mozgásra ösztönzi. A gyermekeknek lehetőségük van arra, hogy az udvaron folytathassák a csoportszobában megkezdett tevékenységeket, ott étkezzenek. Az intézmény udvarán egységes szokás- és szabályrendszert alakítottunk ki.

Csoportszobák:

A természetes anyagok dominálnak, esztétikum jellemzi a szobákat, érvényesül a színek harmóniája. Elegendő helyet biztosítunk a különféle tevékenységekhez, a térkialakítás az életkori sajátosságokhoz igazodik.

Öltözők:

Minden gyermek rendelkezik saját öltöző résszel, ahol ruháit tartja, illetve ahol öltözik.

Mosdók

Megfelelő méretű, mennyiségű eszközöket és intimitást biztosítunk.

A gyermek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése

A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. Az óvodapedagógusok a dajkák segítségével végzik a gondozási feladatokat, miközben nevelnek, és segítik a gyermekek önállóságának fejlődését, a társas kapcsolatok alakulását.

Az óvodába lépés pillanatától kezdve, óvodapedagógusok és dajkák közös feladata a megfelelő szokásrendszer kialakítása a gyermekek fejlettségének megfelelően.

Az óvodában gyakoroltatjuk, a családoknak pedig javasoljuk a napi élethez szükséges szokások kialakítását, hogy ezek az óvodáskor végére szükségletté váljanak.

Testápolás

A gyermekek egészségének védelmét, testük tisztántartását, érzékszervük ápolását szolgálja.

Cél:

- A gyermekek helyes tisztálkodási szokásainak kialakítása.
- Az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg a feltételeket a bőrápolás, a fogmosás, a hajápolás, a WC használat, az orr tisztántartásához.
- Elegendő időt biztosítson a gondozási tevékenységekre.
- Önállóságra neveljen, a gyermek igényének, fejlettségének megfelelően nyújtson segítséget.
- Óvja a gyermekek testi épségét.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás változásaival szemben, egyben fejleszti a gyermek ízlését, esztétikai érzékét is.

Cél:

- Az időjárásnak megfelelő, a mozgást nem akadályozó, az egészséget védő, réteges öltözködés kialakítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Törekedjen arra, hogy a gyermekek minél önállóbbak legyenek.

Fejlessze esztétikai ízlésüket, ügyeljen arra, hogy mindig rendezett legyen ruházatuk.

A váltócipő, a váltóruha, valamint az udvari mozgáshoz szükséges öltözet meglétét kívánja meg a szülőktől.

Igyekezzen meggyőzni a szülőket a réteges, időjárásnak megfelelő öltözködés fontosságáról, illetve arról, hogy kényelmes cipőt és ruhát adjanak gyermekeikre, amelyben szabadon tudnak mozogni.

Étkezés

A fejlődés és a növekedés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Gyermekkorban a táplálkozás nemcsak a különféle tevékenységek során felhasznált energiát pótolják, hanem a növekedéssel járó testépítést is biztosítják.

Cél:

- A helyes étkezési szokások kialakítása.
- Ételallergiás gyermekek étkezésének megszervezése.
- Más kultúrájú gyermekek étkezési szokásainak lehetőségeink szerint figyelembevétele.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen a kulturált étkezés feltételeinek megteremtésére.
- Megfelelő időt biztosítson a tevékenységre, lehetőleg azonos időben.
- Lehetőség szerint minimálisra csökkentse a várakozási időt.
- Szervezze meg a napos munka, az önkiszolgálás bevezetését.
- Az egész nap folyamán gondoskodjon a folyadék biztosításáról.
- Az étkezés során vegye figyelembe az egyéni igényeket.
- Tegye lehetővé a mindennapos gyümölcsfogyasztást.
- Mutasson példát a kulturált étkezésben, emelje ki az alapos rágás fontosságát.
- Tegye hozzáférhetővé a heti étrendet, hívja fel a szülők figyelmét gyermekük esetleges étvágytalanságára, a rendszertelen táplálkozás következményeire.
- Törekedjen a helytelen étkezési szokások megváltoztatására, a szülőkkel közösen.

Pihenés, alvás

A gyermek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés alapfeltétele a csend és a biztonság.

Cél:

- A gyermek élettani adottságainak megfelelő, egyéni alvásiigény kielégítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Gondoskodjon a lefekvés előtti levegőcseréről.
- Teremtse meg a nyugodt feltételeket, (simogatás, takargatás, alvós játék...) a külső ingereket minimálisra csökkentse.
- Ösztönözze a szülőket az egészséges pihenés megszervezésére (megfelelő időben történő lefekvés, ne legyen esti tv-nézés).

3.2.1.2 A gyermek egészségének védelme

Az óvodában megbetegedett gyermek fokozott gondoskodást igényel, amíg szülei meg nem érkeznek. Gondoskodni kell a szülő mielőbbi értesítéséről.

Egészségvédelem, egészségmegőrzés

Cél:

- A betegségek kialakulásának megelőzése, az ezzel kapcsolatos feladatok elsajátíttatása, stressz-helyzetek megelőzése, oldása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ügyeljen az egészséget befolyásoló tisztálkodási szabályok betartására, a helyes táplálkozásra, az időjárásnak megfelelő öltözködésre.
- Tájékozódjon a gyermekek esetlegesen meglévő betegségeiről.
- A szülőkkel, védőnővel rendszeres kapcsolattartásra törekedjen.
- Szervezze meg, hogy a gyermekek minél több idő töltsenek a szabad levegőn.

Balesetvédelem

Cél:

- A veszélyhelyzetek kiküszöbölése, biztonságos környezet megteremtése, ahol szabadon mozoghatnak, játszhatnak a gyermekek.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg a biztonságos környezeti feltételeket a nevelő munka valamennyi színterén.
- Hívja fel a figyelmet a balesetveszélyre.
- Baleset esetén törekedjen szakszerű elsősegélynyújtásra, és ha kell, kísérelje a gyermeket orvosi vizsgálatra, és minél hamarabb értesítse a szülőt.

Mozgás – edzés – torna

A levegő a napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. A rendszeres mozgás kedvezően befolyásolja a növekedést, a csont és izomrendszer fejlődését, a légző és keringési rendszer teljesítőképességét.

Az óvodás korra jellemző a hirtelen növekedés, az alakváltozás, amely gyakran okozhat hanyag testtartás. Egyre gyakoribb a lúdtalpas gyermek.

Cél:

- A gyermek mozgásigényének kielégítése, fejlesztése, a szervezet edzése, alapvető mozgásformák begyakoroltatása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Lehetőség szerint minél több alkalmat teremtsen a szabadban való mozgásos tevékenykedésre.
- Ha az időjárás engedi, a mindennapos tornát, edzést, kötött mozgásos tevékenységet a szabadban tartsa.
- Tervezzen a mozgásanyagba olyan gyakorlatokat, amelyek megelőzik a helytelen testtartás, illetve a lúdtalp kialakulását.
- Kiemelt figyelmet fordítson a légzéstechnika fontosságára, az állóképesség javítására.
- Ügyeljen arra, hogy fokozatos fizikai terhelés kísérelje a mozgásos tevékenységeket.
- Szervezze meg minden gyermek számára a nyári tusolást.

Stressz helyzetek felismerése, oldása, kiküszöbölése

Cél:

- Hibás viselkedés, magatartászavarok megelőzése, kiszűrése a gyermek személyiségéhez alkalmazkodva. Gátlások, szorongások oldása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen nyugodt, békés környezet kialakítására, megfelelő játékhelyzetek, lehetőségek megteremtésével.
- Megértő, segítőkész odafigyelés, pozitív hozzáállás, őszinte, hiteles, természetes viselkedés jellemezze.
- A gyermek családi hátterének ismeretében törekedjen a szülőkkel való együttműködésre.
- Bensőséges beszélgetés közben konfliktuskezelési mintákat közvetítsen.
- Pszichés sérülések esetén szakemberrel konzultáljon a gyermek érdekében.

A fejlesztés várható jellemzői óvodáskor végére

- Helyesen használják a tisztálkodási eszközöket.
- Önállóan tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- Késleltetni tudja szükségleteinek kielégítését.
- Önállóan öltözködnek, cipőt fűznek és kötnek, tudnak gombolni.
- Tudnak az életkoruknak megfelelően kulturáltan étkezni, megfelelően használják az evőeszközöket.
- Tudnak természetes testtartással az asztalnál ülni.
- Szívesen mozognak, mozgásuk egyre összerendezettebb.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

A bensőséges együttlét során kialakuló beszélgetés alkalmat ad a legkülönbélebb beszédformák gyakorlására, a legváltozatosabb spontán beszédfordulatok alkalmazására.

A testápolás, az öltözködés közbeni meghitt viszony elősegíti, hogy a gyermekek szükségleteiket meg tudják fogalmazni, és gyakorlatot szerezzenek különféle kommunikációs helyzetekben.

Alkalom nyílik a folyamatok megismerésére és szóbeli megfogalmazására.

Sikerkritériumok

- A gyermekeknél megjelennek az alapvető egészségügyi szokások (kézmosás, tisztálkodás, fogmosás, zsebkeendőhasználat)
- Megfelelően használják a tisztálkodási eszközöket.
- Kialakulnak a kulturált étkezési szokások.
- A gyermekek önállóan tudnak öltözködni.

3.3 Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

„A gyerekek úgy érznek, ítélnék és cselekednek, miként azt azoktól látják, akiket szeretnek és becsülnek.”³

- a. Az óvodás korú gyermek egyik jellemző tulajdonsága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. A gyermek elsősorban önmagára képes figyelni, de biztonságot, szeretetet közvetítő környezetben képessé válik a közösségi élet szabályainak betartására és alakítására. Ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor érzelmi biztonság, állandó értékrend és **kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül**. Mindezt szükséges, hogy:
  - A gyermeket már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik.
    - Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek, a gyermekek, és az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
    - Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
    - Az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
    - A gyermekek személyiségében az érzelmek dominálnak, fontos a **félelmek, szorongások feloldása**, kudarc kerülése, a **konfliktusok megnyugtató kezelése**.
- b. A **közös élményekre épülő tevékenységek** kedvezően befolyásolják a szocializációt. Az óvodai élet megfelelő kialakítása elősegíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak - együttérzés, önzetlenség, segítőkészség, figyelmesség...- és akaratának - önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat – fejlődését.
- c. A gyermekre jellemző természetes kíváncsiságra alapozva a különféle tevékenységek közben elő kell segíteni, hogy a gyermek **rácsodálkozzon az őt körülvevő természetre**, az emberi környezetre, a jóra, a szépre, és megtanulja tisztelni, becsülni azokat. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja.
- d. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottja kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- e. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

³ Dr. Wlassics Gyula vallási- és köznevelési miniszter

Cél:

- A gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, az intézmény és a csoport szokás és normarendszerének tiszteletben tartásával, elfogadásával.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családias légkört a befogadástól az óvodáskor végéig.
- Segítse elő a szülőföldhöz való kötődés kialakulását, erősítse azt.
- Fordítson figyelmet az esetlegesen előforduló csoportváltásoknál a zökkenőmentes beilleszkedésre.
- Ápolja a pozitív érzelmekre épülő kapcsolatokat, gyermek – gyermek, gyermek - felnőtt között.
- Olyan értékeket közvetítsen, amelyek kiegészítik a családi környezet hatásait.
- Segítse a gyermek én tudatának és szociális érzékenységének fejlődését.
- A gyermekeket a másság elfogadására nevelje.
- Engedjen teret a gyermek önkifejező törekvéseinek
- Kiemelt figyelmet fordítson: a tehetséges gyermekekre, a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló gyermekekre,
  - a hátrányos-, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekekre,
  - a más kultúrájú gyermekekre.
  - sajátos nevelési igényű gyermekekre
- A gyermeki magatartás alakítása, az érzelmi élet fejlődése, fejlesztése szempontjából az óvodapedagógus viselkedése modell értékű, ugyanúgy, mint a gyermeket körülvevő minden felnőtt bármilyen megnyilvánulása. **A pedagógus mindig legyen társa a gyermekeknek, akihez minden esetben bizalommal fordulhatnak, ha segítségre van szükségük.**

Befogadás

Az óvoda ismeretlen a gyermek számára, rácsodálkozik, érdekli őt, de tart is tőle. A biztonságérzet kialakításához sok apró lépés vezet el.

Ismerkedésünket a körzetünkbe tartozó gyerekekkel még a beiratkozás előtt megkezdjük. Már hagyományá vált, hogy az óvodapedagógusok ellátogatnak a közeli bölcsődébe, a beiratkozás után pedig az óvodáskorba lépő bölcsődések jönnek el hozzánk gondozónőikkel együtt egy délelőtti játékra, így a felvételtől már nem teljesen ismeretlenül találkozunk.

Intézményünk nyitott, a beiratkozás előtti kijelölt napokon délelőtt 10 – 12 óra között várjuk az érdeklődőket.

Csoportbeosztásnál lehetőség szerint figyelembe vesszük a bölcsődések csoportbeosztását, a szülők kéréseit (ha a csoportban van olyan jel a bölcsődés jeleiket is megtarthatják, ha kéri).

Az új környezet elfogadása nem megy egyik napról a másikra, ezért lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy pár napon keresztül hosszabb – rövidebb ideig együtt lehessenek gyermekükkel.

A szülő jelenléte biztonságérzetet ad az ismerkedés során.

A gyermekek különböző érzelmekkel fogadják az óvodát. A befogadás időszakában minden érzelmi megnyilvánulást természetesnek kell vennünk.

A befogadás első hetében mindkét óvodapedagógus és a dajka is egész nap együtt van a csoportjával, a gyerekekkel.

Ebben az időszakban az óvodapedagógus és gyermek között kialakuló szoros testi-érzelmi kapcsolat nemcsak érzelmi biztonságot ébreszt, hanem az együttműködéshez szükséges ismereteket is eközben szerzi meg a gyermek.

Már a befogadás idején fontos a szokások kialakítása, a mindennapi tevékenységeket ennek megfelelően végzik a gyermekek.

3.3.1 Társas kapcsolatok kialakítása

Cél:

- Az egészséges életvitelre való nevelés érdekében a gyermekek önbizalmának, énképének, döntéshozó, stressz kezelő képességének fejlesztése, erkölcsi tulajdonságok kialakítása.

Módszertani alapelvek

- Tiszteletben kell tartani a gyermekek jogait, emberi méltóságát.
- A felnőtt próbálja meg – elsősorban érzelmileg - megérteni a gyermeket.
- Kerülje a hátrányos megkülönböztetést.
- A felnőttek tilalom helyett adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önállóan hozhassanak döntéseket.
- Toleráns magatartás, oldott légkör jellemezze az egész csoportot.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekekkel az óvodapedagógus mindig legyen őszinte, határozott, következetes.
- Törekedjen a helyes magatartási szabályok kialakítására, a pozitív viselkedési modellek erősítésére.
- Az életkornak megfelelően tervezze, szervezze a napirendet.
- Fejlessze a gyermekek én - tudatát, alakítsa ki az egymás iránti érdeklődésüket.
- Segítse a gyerekeket a konfliktusok megoldásában.
- Fejlessze a gyermekek viselkedés kultúráját.
- Sok közös élménnyel segítse az egymáshoz tartozás érzésének kialakulását.

- Adjon lehetőséget minden gyermek számára, hogy önmagához képest fejlődjön.
- Adjon a pedagógus lehetőséget arra, hogy a beszéd fogyatékos gyermek mondanivalóját nem verbális úton is kifejezhesse.
- Úgy szervezze az óvodai életet, hogy az a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlődését elősegítse.
- A gyermek vélt vagy valós veszélyeztetettsége esetén az óvoda pedagógusnak jelzési kötelezettsége van az illetékes gyermekvédelmi szervezet felé.
- A pedagógus kötelezettsége, jogai a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről törvény értelmében:

Nkt. 26. § (1) A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban **pedagógiai program** szerint folyik. A **pedagógiai programot** a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A **pedagógiai program** azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

Nkt. 63. § (1) A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy

b) a pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés-oktatás módszereit megválassza

- A szülő kötelezettségei jogai a 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről törvény értelmében:

72. § (1) A szülő kötelessége, hogy

a) gondoskodjon gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről és arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, továbbá megadjon ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve az intézménnyel, figyelemmel kísérje gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét,

b) biztosítsa gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, továbbá tankötelezettségének teljesítését,

c) tiszteletben tartsa az óvoda, az iskola, kollégium vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait, tiszteletet tanúsítson irántuk.

(2) A szülő gyermeke adottságainak, képességeinek, érdeklődésének megfelelően, saját vallási, világnézeti meggyőződésére, nemzetiségi hovatartozására tekintettel szabadon választhat óvodát, iskolát, kollégiumot. A gyermek - ha nem cselekvőképtelen - tizennegyedik életévének betöltésétől a szülő ezt a jogát gyermekével közösen gyakorolhatja.

(4)^{*} A szülő joga, hogy gyermeke neveléséhez igénybe vegye a pedagógiai szakszolgálat intézményét.

A szülő kötelessége, hogy gyermekével megjelenjen a nevelési tanácsadáson, továbbá biztosítsa gyermekének az iskolapszichológusi, óvodapszichológusi vizsgálaton és a fejlesztő foglalkozásokon való részvételét, ha a tanulóval foglalkozó pedagógusok kezdeményezésére,

a nevelőtestület erre javaslatot tesz. Ha az e bekezdésében foglalt kötelezettségének a szülő nem tesz eleget, a tankerületi központ kötelezi a szülőt kötelezettségének betartására.

(5) A szülő joga különösen, hogy

a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,

b) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon,

c) kezdeményezze szülői szervezet, óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék létrehozását, és annak munkájában, továbbá a szülői képviselők megválasztásában, mint választó, és mint megválasztható személy részt vegyen,

d) írásbeli javaslatát a nevelési-oktatási intézmény vezetője, a nevelőtestület, az óvodaszék, iskolaszék, kollégiumi szék, a pedagógus megvizsgálja, és arra a megkereséstől számított tizenöt napon belül az óvodaszéktől, iskolaszéktől, kollégiumi széktől legkésőbb a tizenötödik napot követő első ülésen érdemi választ kapjon,

e) a nevelési-oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon,

f) személyesen vagy képviselői útján - jogszabályban meghatározottak szerint - részt vegyen az érdekeit érintő döntések meghozatalában,

g) az oktatási jogok biztosához forduljon.

Gyermek - felnőtt kapcsolat alakítása

- A felnőttek megnyilvánuló érdeklődése a gyermekek felé, mondanivalójuk meghallgatása, a megfelelő időben és mértékben történő segítségnyújtás hatására a gyermekekben kialakul a bizalom, amely a bensőséges kapcsolat alapja.
- A felnőtt személyes példája modell a gyermek számára, megjelenése, gondozottsága, nyitottsága, beszéde, értéket közvetít.
- A felnőttek legyenek udvariasak egymással, így járnak elől jó példával.
- A felnőtt feltétel nélküli szeretete a gyerekek iránt adjon biztosságot a nap folyamán.
- A felnőttek magatartása a gyerekekkel szemben határozott, de mindig szeretetteljes és barátságos legyen.
- A nyugodt, következetes felnőtt magatartás, a szokás – és szabályrendszer kiegyensúlyozottá teszi az egész óvodai csoportot.
- A toleráns óvodapedagógusi és dajkai magatartás oldott légkört biztosít az óvodai csoportban, segíti a szorongások megszüntetését.

Gyermek – gyermek kapcsolat alakítása

- Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a gyermek kiélhesse természetes társas szükségleteit.
- A gyermekek társaikhoz való viszonya meghatározza a beilleszkedést a közösségbe.
- Az együttélés szokásait és szabályait egyértelművé kell tenni, hogy könnyebb legyen a hozzájuk való alkalmazkodás.
- A gyermekek egymás közötti kapcsolata is kihat személyiségfejlődésükre.
- A gyermeknek egy másik gyermek is modell, viselkedési minta.
- Törekszünk arra, hogy figyeljenek egymásra, hogy megerősödjön „én „tudatuk.
- Segítjük a barátságok alakulását.
- Arra törekszünk, hogy tudják: a csoporton belül és az óvodában is összetartoznak.
- Elősegítjük a csoportokban kialakult szokásokhoz való alkalmazkodást.

3.3.2 Szokás és normarendszer megalapozása

- Érkezéskor, távozáskor a felnőtteknek és társaiknak is köszönjek.
- Az igényelt játékszert kérjék el egymástól, a megkapott játékot köszönjék meg.
- Valamennyien együtt alakítjuk, vigyázzuk környezetünk rendjét.
- Vegyék észre, ha valamelyik társuknak szüksége van a segítségre.
- Türelemmel legyenek egymás (lassú, gátlásos, kisebb társuk) iránt; egymás mondanivalóját, élményeit, megfigyeléseit türelemmel hallgassák végig.
- Törekszünk a higiéniai szabályok maximális betartására (ne köhögjenek, prüszköljenek egymásra).
- Vállaljanak szívesen egyéni megbízásokat társaik érdekében (kenyérosztás, étkezés utáni sepregetés).
- Köszönjék meg a másik gyerek értük végzett munkáját.
- Természetes hangerővel beszéljenek.
- Ha valakihez szólni szeretnének, menjenek hozzá közelebb, úgy szólítsák meg.
- Az otthonról hozott saját játékokat adják oda társaik kérésére.
- Egymással történő megoldatlan probléma esetén bátran forduljanak az óvodapedagógusokhoz.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, az ott dolgozó felnőttekhez, társaikhoz.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Kérés nélkül szívesen segítenek egymásnak és a felnőtteknek is.
- Érdeklődnek társaik és a felnőttek iránt.

- Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel.
- Figyelmesen meghallgatják egymást.
- Számon tartják ki miért hiányzott, mikor érkezett vissza az óvodába.
- A közös cél érdekében képesek együtt dolgozni egymással.
- Törekcsenek közös sikerek elérésére, és örülnek a megvalósulásnak.
- Egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően kezdeményezők, érdeklődők.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, éretté válnak az iskolába lépésre.
- Folyamatosan alakul egymás iránti érdeklődésük, egymáshoz való alkalmazkodási készségük, toleranciájuk.
- Fejlődik tűrő- és konfliktuskezelő képességük.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

A társas kapcsolatok közben fejlődik a kifejezőkészség, javul a mondatalkotás. A beszédfigyelem kialakulásában fontos szerepe van egymás meghallgatásának.

A beszédfigyatekos gyermekek segítése, csökkentett beszédtempó alkalmazásával, rövid, érthető mondatok használatával.

Sikerkritériumok

- Érkezéskor, távozáskor köszönnek
- Türelmesen meghallgatják egymást.
- A gyermekek között baráti kapcsolatok alakulnak ki.
- A gyermekek képesek együtt dolgozni a többiekkel a közös cél érdekében.
- A környezet rendjét képes a többiekkel együtt megóvni, alakítani.

4 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Lehetőséget kell adni minden gyermeknek, hogy önmagához képest fejlődjön.

4.1 Anyanyelvi nevelés, kommunikáció

Anyanyelvünk sokrétű, árnyalt rendszer, amelyet a gyermek sokféle tevékenység közben a felnőttekhez és a társakhoz való viszonyának fejlődése során sajátít el.

Az anyanyelvi fejlesztés, és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása-, beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel - a nevelőmunka minden területét áthatja, a nevelés minden mozzanatában jelen van és elengedhetetlen a tanuláshoz.

Használata végig kíséri a nap minden percét, a gyermek minden megnyilatkozását a felnőttek és a gyermekek kapcsolatát. A beszéd az önkifejezés eszköze, általa erősödik a gyermek biztonságérzete, önbizalma, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei.

Az anyanyelv segíti a közösségbe való beilleszkedést, elősegíti az irodalmi élmények befogadását.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Cél:

Az óvodáskorú gyermekek beszédészlelésének, beszédmegértésének fejlesztése, változatos módszerekkel, különféle tevékenységek közben.

Az anyanyelvi nevelés érvényesítése a nevelés egész folyamatában, különös tekintettel a következőkre:

- a beszédkedv fenntartása,
- a közlések meghallgatása,
- a gyermeki kérdések érvényesülése,
- a válaszok igénylése.

Módszertani alapelvek

- Az óvodapedagógus beszéde mindig példaértékű, ezért fontos, hogy érthető és tagolt legyen.
- A gyermekekkel mindig megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel kell beszélnie a gyermekekkel foglalkozó felnőtteknek.
- Az esetleges hibákat azonnal, mondatkörnyezetben javítsuk.
- Fontos az óvodapedagógus és a logopédus olyan együttműködése, amelynek során az érdekeltek pontosan ismerik saját és jól elkülöníthető, de azonos cél érdekében folyó feladataikat, munkamódszereiket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fordítson kiemelt figyelmet az ingerszegény környezetből érkező gyermekekre.
- Megfelelő helyzeteket teremtsen a gyakorlásra.
- Folyamatosan bővítse a gyermekek szókincsét.
- Ösztönözze a gyermekeket kérdések feltevésére.
- A gyermekeket mindig hallgassa meg, kérdéseikre mindig adjon választ.
- Mutasson példát arra, hogy egymást türelemmel várják ki, ne egyszerre beszéljenek, ne vágjanak egymás szavába.
- Nyugodt feltételeket teremtsen a párbeszédre, a véleménynyilvánításra.
- Szervezzen anyanyelvi játékokat, amelyek elősegítik a légzéstechnika, a hangképző szervek, a fonémahallás fejlődését, a hangsúly, beszédritmus pontosabbá válását.

- Szervezzen szituációs játékokat, amelyek alkalmat teremtenek a véleménynyilvánításra, kritikára.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek képessé válnak arra, hogy új beszédhelyzetekben használják a már ismert szavakat, kifejezéseket.
- Az új szavakat más szövegkörnyezetben tudják használni.
- Összefüggően, folyamatosan beszélnek, beszédük logikai összefüggéseket tartalmaz.
- Türelmesek mások meghallgatásában.
- Odafigyelnek társaikra, igénylik, hogy meghallgassák őket.
- A magán és a mássalhangzókat tisztán ejtik.
- Megfelelő hangsúllyal és hangerővel beszélnek.
- A jelen és a múlt időt helyesen használják.
- Értik és használják az ismert szófordulatokat.
- Bátran, szívesen beszélnek, régebbi élményeiket is képesek elmondani.
- Érthetően és összefüggően fejezik ki gondolataikat.
- Alkalmazzák a köszönési és udvariassági kifejezéseket.
- Beszédüket megfelelő gesztusokkal, mimikával is tudják kíséni.

Sikerkritériumok

- Bátran és szívesen beszél, élményeit, gondolatait kötetlen helyzetekben szívesen elmondja.
- Érthetően és összefüggően fejezi ki gondolatait.

4.1.1 A megkésett beszédfejlődésű gyermekek integrálása

Azoknál a gyermekeknél, akiknek a nevelhetősége eltér a többi gyermek nevelhetőségétől, sajátos nevelési igényről beszélünk.

A beszéd fogyatékos, beszédében akadályozott beszédfejlődésű gyerek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavar miatt eltérően fejlődik.

Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

Cél:

- A beszéd fogyatékos gyermekek ép közösségbe való beillesztése, fejlesztése.

- Ezen gyermekek elfogadtatása a gyerekközösséggel.
- Az integrált gyermek is teljes értékűnek érezze magát a közösségben.
- Az egyéni differenciált fejlesztés a megfelelő területen, megfelelő szakemberek együttműködésével.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A beszéd fogyatékos gyerekek kiszűrése.
- A szülők tájékoztatása a problémáról, a fejlesztés lehetséges alternatíváinak felvázolása.
- Egyeztetés az óvoda logopédusával.
- A gyerekek beszédkedvének felkeltése, bátorítása.
- Szorongások oldása.
- A magatartás és viselkedés problémák megoldása.
- Egyéni fejlesztés a logopédussal szorosan együttműködve.
- A gyermeki kíváncsiságon – mint életkori sajátosságon – alapuló, spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése.
- Változatos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, mely segíti az értelmi képességek, mint az érzéklelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás fejlődését.
- Differenciált, egyéni képességfejlesztés, a gyermekek fejlettségi szintjének felmérése után; felzárkóztatás, tehetség gondozás.
- Rendszeres kapcsolattartás a Nevelési Tanácsadóval, és az EGYMI utazó pedagógus munkatársaival.
- A szülő tájékoztatása a gyermek fejlődéséről.

Módszertani alapelvek

- Szükséges folyamatos és kiemelt figyelem az óvodapedagógus részéről.
- Elegendő idő biztosítása arra, hogy a beszéd fogyatékos gyermek kifejezhesse önmagát.
- Erőteljes metakommunikáció alkalmazása, a gyermek jelzéseinek értelmezése.
- A gyermek fejlettségi szintjén mért feladatok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.

Sikerkritériumok

- Önmagához képest fejlődjön a gyerek kommunikációs készsége.

- Verbálisan legyen képes kifejezni magát.
- Szókincse gyarapodjon.
- Önbizalma és beszédkedve növekedjen.
- Az iskolába lépéshez szükséges beszédfejlettség elérése.

4.1.2 Súlyosan hallássérült (siket), és nagyot halló gyermek

A gyermekek hallásvesztése a főbb frekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. Beszédkommunikációba az érthető ejtés teljesen elmarad, vagy erősen sérül. Ezért korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, módosul a gyermek megismerő tevékenysége.

A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával képes lesz a tudatos hangadásra. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése.

- Súlyos fokban hallássérült gyermek esetében az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait.

Feladat

- A kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése,
  - alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása,
  - a hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése,
  - grafomotoros készségfejlesztés, diszfázia – prevenció.
- **Nagyothalló gyermekek** a beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével), vagy csak speciális segítséggel indul meg.

Feladat

- A nyelvi kommunikáció megindítása,
- a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése,
- beszédértés, szókincsfejlesztés,

Az eredményes fejlesztés feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, családi, szociális háttér bekapcsolása.

- **Hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott hallássérült** gyermekeknél a hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. Fejlesztésük a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Fejlesztésük színtere az ép hallásúak környezetében van.

4.2 Értelmi fejlesztés, nevelés

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra -, valamint meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermekeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetéről.

Feladatai:

- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az értelmi képességek (észlelés, érzékelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.

5 Az óvodai élet megszervezésének elvei

A nevelés középpontjában a gyermek áll. Neveli őt a szűkebb és tágabb család, az óvodapedagógus, a dajka, hatnak rá a környezetében élő felnőttek és gyerekek. A nevelés minden téren zajlik, példamutatással, jó szóval, néha otthon, néha az utcán. A főszereplő azonban minden esetben a gyermek.

A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus és a gyermek aktív tevékenysége során valósul meg. **Az óvodapedagógus mindig modell a gyermek számára,** beszéd nélkül is követendő példa. Megjelenése, gondozottsága, nyitottsága, beszéde, értéket kell, hogy közvetítsen, amely az anyanyelv segítségével kap megerősítést.

Hiteles csak akkor lesz, ha viselkedése, személyisége nem mond ellent az elhangzott szónak.

A jó felnőtt-gyermek viszony szolgál alapul az értékek átadásának és ezzel a személyiség fejlődésének.

Az óvodapedagógusok munkáját a pedagógiai asszisztensek és a csoporton belül dajkák segítik.

Az ő szerepük is modellértékű, hiszen sok időt töltenek a gyermekek közelében, közvetlenül segítik a pedagógiai munkát.

Főleg a gondozás területén tevékenykednek, részt vesznek a sétákon, kirándulásokon. Magatartásuk, viselkedéskultúrájuk, beszédük hat a gyermekekre.

A szokások, a viselkedési normák kialakítása az óvodapedagógus, és a dajkák következetes nevelőmunkájának, modell értékű, utánzásra készítő viselkedésének eredménye.

Az óvodapedagógus és a dajka csoporton belüli összehangolt közös munkájára van szükség a sikeres nevelőmunkához.

Óvodánkban életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt működnek.

5.1 Személyi feltételek - Programunk erőforrásai

- Egész nap folyamán szakképzett óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.
- Mindenki által elfogadott értékrend szerint tevékenykedünk, ezzel mintát adva a szülőknek gyermekeik neveléséhez.
- Az óvodapedagógusokra a nevelési elvekben az egyöntetűség, módszerekben a sokszínűség a jellemző.
- A csoportokban az óvodapedagógusok összehangoltan végzik munkájukat.
- Nevelési programunk megvalósításának a pedagógiai asszisztensek és a dajkák tevékeny részesei, a pedagógiai munka közvetlen segítői.

5.2 Tárgyi feltételek

Valljuk, hogy az esztétikus környezet jelentős személyiségformáló erő, és hogy az óvodába belépőket a kellemes környezet megnyugvással tölti el.

A tárgyi feltételek vizsgálata folyamatos, kiterjedt a mosdó felszereltségére, az étkezésnél használt eszközökre, az öltözködéshez szükséges feltételek megteremtésére, a pihenés kényelmét szolgáló eszközökre, a csoportszobák, a közlekedő terek és az udvar felszereltségére.

Az **esztétikai megjelenés**, a **praktikusság** és a **balesetvédelem** szempontjait vettük figyelembe.

Az óvoda berendezése **megfelel a gyermekek testméretének, balesetvédelmi szempontból biztonságos**. Az **eszközellátás** a csoportokon belül jó.

A játékeszközök változatosak, ezeket minden évben bővítjük. A természetes anyagok használatára törekszünk. A különböző tevékenységekhez szükséges eszközök minden nap rendelkezésre állnak.

Nagyméretű mozgásfejlesztő játékokat a csoporton belül is használhatnak a gyerekek, ezek cseréje a csoportok között megoldott.

5.3 Az óvodai élet megszervezése

5.3.1 Napirend

A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységformák megszervezésével.

A nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható környezet, a rendszeresen ismétlődő tevékenységek érzelmi biztonságot, állandóságot nyújtanak a gyermeknek.

A napirendet az óvodapedagógus alakítja ki a gyermek biológiai, társas szükségleteit szem előtt tartva.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően biztosítjuk:

- a gyermek mozgásigényének kielégítését,
- érzelmi vezéreltsége miatt igényelt, érzelem gazdag, családias, elfogadó óvodai életet,

- napi több órán át tartó, szabad játéktevékenységet.

A játéktevékenységbe - amely a nap egészében folyamatos – illeszkednek az udvaron, illetve szabad levegőn végzett tevékenységek. Amikor csak lehet, a szabadban tartózkodunk.

A napirend kialakításánál a **folyamatosság** biztosítására törekszünk, kiküszöbölve a felesleges várakozási időt.

Napirendünket **rugalmasság** jellemzi. Változtatunk rajta, ha a gyermek fejlődési ütemét szolgáló események beillesztése, illetve, ha az időjárás ezt indokolja.

Ez a változtatás azonban a napirend főbb kereteit nem érinti, a biztonságérzet, a szokások kialakítása miatt.

A napirend az egymás melletti csoportok esetében mindig összehangolt, hogy a közös tevékenységek és a csoportok közötti együttműködés, segítségnyújtás lehetősége mindig meglegyen.

6 – 7 óra	Játék, szabadon választott tevékenység a kijelölt csoportban
7 – 12 óra	Játék, gondozási feladatok, reggeli, tevékenységekben megvalósuló tanulás, egyéni fejlesztés, mindennapos mozgás, lábtorna szabadban végzett mozgásos tevékenység
12 – 12.45 óra	Ebéd, gondozási feladatok.
12.45 – 14.50	Pihenés (korcsoporttól függően)
14.45 – 17.30 óra	Gondozási feladatok, uzsonna, játék, szabadon választott tevékenység, egyéni fejlesztés, távozásig.

5.3.2 Heti rend

A heti rend összeállításánál az óvodapedagógusok a változatos tevékenységek biztosítására helyezik a fő hangsúlyt, megfelelő időt hagyva ezek megvalósítására.

A heti rend – éppúgy, mint a napirend – folyamatosságot, rendszerességet kell, hogy tükrözzön.

Rugalmasnak kell lennie, hogy a gyermek életét megfelelő módon szabályozhassuk. A heti rendet egy-egy környezeti téma köré csoportosítjuk, annak keretén belül dolgozzuk fel az élményeket, tapasztalatokat és rendszerezük az ismereteket. Öt napos ciklusokra lebontva tervezzük. Lehetőség van a projekt módszer beillesztésére.

5.3.3 Az óvodapedagógusok által használt dokumentumok

Éves munkaterv, amely tartalmazza a nevelési év feladatait, a feladatok időkereteit, a továbbképzési tervet.

Csoportnapló:

Magában foglalja a szokás – szabályrendszert, a különféle tevékenységi terveket, az esedékes szervezési feladatokat és az eseményterveket:

napirend, heti rend,

éves nevelési terv,

éves nevelési terv értékelése, féléves lebontásban,

éves tanulási terv, heti lebontásban, projekt

a csoport életére vonatkozó megfigyelések., projekt értékelés.

Fejlettségmérő lapok:

Az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig nyomon követhető a gyermek fejlődésének folyamata. Fő területei: mozgásfejlettség, testséma, a téri tájékozódás, térbeli mozgás fejlettsége, nyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége.

Egyéni megfigyelés (személyiséglap),

Étkezési és hiányzási nyilvántartás:

Pontos, naprakész vezetés.

5.3.4 A nevelés tervezése, gyermekek ellenőrzése, értékelése

Az óvodapedagógusok tervezőmunkája alapozza meg az eredményes nevelő - fejlesztő munkát:

Cél:

- A gyermekek egészséges testi és szellemi fejlődését, egyéni fejlődési ütemét szem előtt tartva a célokból és a feladatrendszerből kiindulva tervezzük a tevékenységeket.

Feladatunk:

- A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartjuk szem előtt.
- Alkalmazzuk a differenciálás elvét.
- Használjuk a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket (helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködés megismerését.)
- Tudatosan törekedjünk a gyermekek motiválására, aktivizálására.
- Tudatosan tervezzük a tevékenység céljainak megfelelő módszereket, eszközöket, szervezési módokat.
- Többféle módszertani megoldásban gondolkodva az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazzuk a módszereket.
- A terveket a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgáljuk.

Differenciált bánásmód, az egyéni képességfejlesztés érvényesülése

Cél:

- A gyermekek önmagukhoz képest optimálisan fejlődjenek.

Óvodapedagógus feladatai;

- A differenciált tevékenykedés feltételrendszerének biztosítása alapvető követelmény, elvárás az óvodapedagógustól.
- Tudatosan, jól szervezeten, nagyfokú kreativitással fejlessze a gyermekeket.
- Törekedjen az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermekek fejlődési ütemének figyelembevételével.
- A kötött és a kötetlen szervezeti forma esetén törekedjen a megfelelő arányok kialakítására, a játékosság és az oldott légkörben való cselekedtetés hassa át az egész napi tevékenységüket.

5.3.5 A gyermekek egyéni megfigyelése, mérése értékelése

Feladatunk:

- Az óvodai felvételt követően anamnézist készítsünk a gyermekekről. Fejlődésüket egyéni fejlődési naplóban rögzítjük.
- Az óvodás gyermekek képességeinek, tudásának fejlődését elsősorban megfigyeléssel, elemzéssel és az életkorhoz igazodó feladatok alkalmazásával követjük nyomon. Az eredményeket írásban rögzítjük, mely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét.
- Az egyéni képességekhez viszonyítva értékeljük a teljesítményeket, törekedjünk a folyamatos, pozitív visszajelzésekre, melyek legyenek: világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkozzon és a gyermek fejlődését segítse.
- Olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekedjünk, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, az önértékelésre.
- A gyermekek tevékenységeinek megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezzük-értékeljük, és ebből kiindulva készítsük el a fejlesztésre vonatkozó terveket, feladatokat, tevékenységeket.
- A gyermekek fejlődését félévente értékeljük. A testi fejlődésen túl megfigyeljük a mozgásfejlettségét, érzékszervek működését, értelmi fejlettségét, játék fejlődését, szociális fejlettségét.
- A szülőket tájékoztassuk az eredményekről, melyet írásban rögzítünk a gyermek egyéni értékelő lapján.

A **folyamatos megfigyeléssel** elősegítjük a problémák korai felismerését. Így már 3-4 éves korban képet kaphatunk arról, hogy a gyermekek közül kik azok, akik várhatóan lassabb ütemben fognak fejlődni.

Óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus a gyermekek képességeit figyelje meg, ismerje meg. Kövesse folyamatosan a fejlődési ütemüket, az eredményeket értékelje.
- Törekedjen olyan módszerek, eszközök, feladatok kiválasztására, melyek a gyermekek fejlődését hatékonyan segítik.
- Az egyéni felzárkóztató fejlesztést, hátránykompenzálást gyógypedagógus közreműködésével és együttműködésével valósítsa meg.
- Logopédus, fejlesztőpedagógus, pszichológus rész-képességeket szűrő komplex vizsgálata alapján a rászoruló gyermekek kerüljenek egyéni fejlesztésre a szakemberek közreműködésével.
- Az óvodapedagógus vegye figyelembe a gyermekek különbözőségét, érdeklődését, adottságait, képességeit.
- Differenciált bánásmóddal, egyéni képességfejlesztéssel törekedjen arra, hogy érdeklődővé, motiválttá tegye a gyermekeket, és aktívan vegyenek részt a változatos tevékenységekben.
- Tervezések során építsen a gyermekek életkori sajátosságaira: játékoságra, kíváncsiságra, kreativitásra.
- Az egyéni fejlesztések eredményét évente legalább két vagy három alkalommal értékelje, és azt írásban dokumentálja.
- Differenciált bánásmóddal nem csak a lemaradó, fejlesztésre szoruló gyermekeket, hanem a tehetséges gyermekeket is segítse érdeklődésük és képességeik kibontakozásában.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

- a kiemelten tehetséges gyermek

A tehetség fogalma:

„A tehetségen a velünk született adottságokon alapuló folyamatos képzés, gyakorlás útján kialakult képességeket értjük, amely az élet egy vagy két területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményt hozhat létre.” (Harsányi István)

Tehetség gondozás alapelvei:

- Óvodáskorban csak tehetségígéretekről, gyanúról, csírákról, lehetőségekről beszélünk-ezek azonosítása és fejlesztése, képességeik és személyiségük megismerése által lehetséges.
- A tehetség három legfontosabb összetevője: Képességek, kreativitás, motiváció.

Cél:

- A gyermeki képességek kibontakoztatása és lehetőségeik kibővítése, a tanulás iránti érdeklődés felkeltése, komplex személyiség fejlesztés játékos keretek között.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tehetség jeleit az óvodapedagógus minden téren ismerje fel, jelezze a szülőknek, s amikor csak teheti, biztosítsa a gyermek részére az elmélyüléshez a fejlesztő helyzeteket, feladatokat és feltételeket.
- Tegye a gyermeket motiválttá érdeklődésének megfelelően. (A társak, a környezet elismerése elősegíti a tehetség kibontakozását.)

- Támogassa és segítse pozitív, kihívásokkal az egyéni képességek kibontakozását, a kreatív önkifejezés lehetőségeit.
- Biztosítsa érzelmi biztonságban, inger gazdag környezetben a szabad játék és a korai tanulás feltételeit.
- A beazonosított tehetségterületeken a kiemelkedő képességű gyermekeket differenciált egyéni fejlesztéssel segítse, támogassa.
- Szocializációjukat a családdal együttműködve közös megoldáskereséssel segítse. (Iskolaválasztási és egyéb tehetséggondozással összefüggő tanácsadás.)

6 Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

6.1 Játék

A **játék** a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermek egész napját meghatározza, ebből indul ki, és ide tér vissza.

Alapvető, semmi mással nem helyettesíthető tevékenység. A fejlődő idegrendszer egészséges megnyilvánulása, ezért sajátosságai jelzik a fejlődés bármely problémáját.

Az óvodás gyermek játéka mindig az öröm keresése, **spontán és önkéntes**, melynek során fejlődik az egész személyiség.

A szabad játék a gyermekek részéről mind a tevékenységekben, mind annak tartalmában, a játszótárs megválasztásában, mind helyben és időtartamban szabad választás.

A gyermek így ismerkedik a világgal, a valóság jelenségeivel, ismereteket, tapasztalatokat gyűjt. A szerzett tapasztalatok, az élmények sokasága segíti a gyermeket abban, hogy játéka tartalmas legyen. A játék tartalma a gyermek valóságról szerzett benyomásaitól, ismereteitől függ.

Játékkal, játék közben fedezi fel, ismeri meg **környezetét, önmaga lehetőségeit és korlátait** is. Játék közben tanul, dolgozik, problémát old meg.

Felfedező hajlama, kíváncsisága, tevékenységi vágya, a felnőttöz való hasonlítás igénye, szocializációs próbálkozásai a pszichológiai szükségletek rangjára emeli a játékot.

A játékon keresztül fejlődik a gyermek **mozgása** is, új mozgásformák alakulnak ki, melyek gyakorlása ügyesebbé teszi, növeli önállóságát, kitartását, fejleszti manuális készségét.

Pontosabbá válik az érzékszervek működése, jobbá válik az észlelés, megbízhatóbbá a figyelem és az emlékezet, fejlődik a kreativitás, kialakul a problémamegoldó gondolkodás.

A játék biztosítja a gyermek fizikai, szellemi fejlődését, személyiségének alapvonásai is itt fejlődnek ki.

Társas kapcsolataik alakulásának, **érzelmi életük gazdagodásának is legfontosabb színtere a játék**, amely formálja viselkedésüket, erősíti toleranciakészségüket, képessé teszi őket a másság elfogadására. A tapasztalatszerzés során felgyülemlett negatív érzelmek, az agresszió és a szorongás is oldódik, enyhül a játéktevékenység alatt, melyet mindig feszültségcsökkenés kísér, így lehetővé válik az érzelmek feldolgozása, legyen az akár pozitív, akár negatív.

A játékban a gyermekek **folyamatosan gyakorolják az egymáshoz való alkalmazkodást, az együttműködést és a kölcsönös kommunikációt.**

A játékban mindig jelen lévő érzelem növeli a közlésvágyat, így kedvező alkalmat teremt a szókincs gyarapítására, a beszédképesség fejlesztésére.

Az óvodában sokat és jól játszó gyermekből nyitott érdeklődő iskolás és később alkotó, tevékeny ember válik.

6.1.1 A játékhoz szükséges feltételek megteremtése

Az örömteli szabad játékhoz, amelyet a gyermek önállóan választ különféle feltételek megteremtése szükséges.

Játékidő

Rugalmas napirend kialakításával, folyamatos, összefüggő játéklehetőség biztosítása, a megkezdett játék folytatásának lehetősége.

Megfelelő hely

Különböző játéktevékenységekhez, egyéni szükségletekhez és életkori sajátosságokhoz igazodva alakítjuk ki a csoportszobákban és az udvaron.

Az egyedül és a csoportban játszó gyermekek számára is biztosítunk helyet, ahol zavartalanul játszhatnak.

Játékeszközök biztosítása

Elegendő, változatos játékeszközt biztosítunk, amelyek cselekvésre, kreativitásra ösztönöznek.

A játékeszközök könnyen tisztántarthatók, esztétikusak.

A szerepjátékokhoz sok kiegészítő eszközt biztosítunk, amely az élmények újbóli eljátszására ösztönzik a gyermekeket.

6.1.2 Játékfajták

Gyakorló játék

A véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, a gyermeket újra ismétlésre készíteti, amely örömet okoz számára. Általában tárgyhoz kötött ritmikus mozgás, de a gyermek játszhat a saját hangjával is.

Gyakorlójáték közben megismeri a gyermek a tárgyak tulajdonságait, felismeri az összefüggéseket.

Szerepjáték

A valóságról alkotott gyermeki kép visszatükröződése. Önkéntes szerepvállalás jellemzi, és feltételezi a gyermek önállóságát. A szerepjáték során a gyermek azonosul egy személlyel.

Fejleszti a közösségi érzést, hiszen játék közben a szerepvállalás megköveteli a társ figyelmét, toleranciát igényel. Társas kapcsolatokat alakít, alá- és fölérendeltségi viszonyt teremt.

Barkácsolás

A szerepjátékban újraalkotott élethelyzetekben eszközökre van szükség. A kész játékok változatosabbá tételéhez kiváló lehetőség a játékkészítés. Az elromlott eszközök megjavítása is a gyermekek sokirányú fejlődését teszi lehetővé. A barkácsolást minden esetben kreativitás jellemzi, miközben fejlődik a gyermekek finommotorikája, fantáziája, esztétikai érzéke.

Szabályjáték

Játék közben mindig valamilyen szabály szerint tevékenykednek a gyermekek. A szabályjáték a siker, illetve a kudarc feldolgozására, az önuralom, a tolerancia erősítésére, valamint a különféle magatartásformák alakítására kiváló lehetőségeket kínál.

Konstruáló játék

Az alkotás öröme jellemzi, előre elgondolt, meghatározott cél érdekében végzett tevékenység. Kreativitásra nevel, fejleszti a megfigyelést, emlékezetet, problémamegoldást, kombinációs képességet, az esztétikai érzéket.

Bábozás, dramatizálás

A többször ismétlődő, rendszeres meseélmény elősegíti a dramatikus játék kialakulását, fejleszti a bábozási tevékenységet. Először az óvodapedagógus előadásában jelenjen meg a bábozás. Legyen a csoportoknak kedvenc bábja, amivel szívesen beszélgetnek. A beleélő képesség és az önkifejezés fokozása érdekében kezdetben használjanak minél több kelléket.

A nagyobbak vegyenek részt bábkészítésben és bábozzanak a kisebbekkel az ünnepi készülődés során. A bábjáték komplex módon hat a gyermekekre. Olyan szereplési forma, amely az önbizalom erősödését, a fantázia kiszélesedését, a kommunikáció fejlődését is elősegíti. A gyermeki bábjáték fejleszti a szem – kéz koordinációt, a finommotorikát, a térpercepciót. Bábozás közben a testrészek nevével is jobban megismerkedhetnek a gyermekek.

Módszertani alapelvek

Foglalkozásközpontú óvoda helyett játékorientált óvoda megteremtésére törekszünk, ahol a gyermek szabad játéka van túlsúlyban.

Az óvodapedagógus tudatos jelenlétének fontosságát valljuk.

Törekszünk arra, hogy minden esetben támogassuk a gyermekek elképzeléseit, segítséget adunk, ha igénylik azt.

Ha szükséges, eszköz felajánlásával, az eszköztár bővítésével is segítünk.

Az óvodapedagógus feladatai:

Törekedjen arra, hogy a játék során igazodjon a gyermek elképzeléseihez, alkalmazkodjon a gyermek játékigényeihez, magatartása toleráns, pozitív beállítottságú legyen, mindig kész az együttműködésre.

Teremtsen lehetőséget a megkezdett játékok folytatására.

Arra neveljen, hogy elfogadják egymás építő gondolatait.

Segítse a konfliktusok egyéni megoldását.

Segítse, hogy apró kiegészítő eszközöket készítsenek a játékhoz.

A barkácsoláshoz biztosítson alapanyagokat, terméseket, szerszámokat.

Ismertesse meg az új technikákat, munkafolyamatokat.

A javításra szoruló eszközöket segítséggel javítsák meg.

A szabályok mindig feleljenek meg a gyermekek életkorának.

Segítse a játék során (szabályjátékok) a kudarcok megélésében a gyermekeket.

Segítse, hogy a konstruáló játékban a cél nélküli rakosgatás egyre inkább meghatározott célkitűzéssel végzett tevékenységgé váljon.

Hasson oda, hogy az elkészült alkotások kapcsolódjanak más játékhelyzetekhez.

Ismertesse meg a gyermekekkel a bábokat, a bábozás technikáját, készítsenek különböző anyagokból bábokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A fejlettségi szintjüknek megfelelő játékot választanak, mely idővel igazodik az életkori elvárásokhoz.

Szívesen bekapcsolódnak közös játékba.

Elfogadják egymás ötleteit, javaslatait.

Kialakulnak a társak iránti pozitív érzelmek.

Önálló megnyilvánulásai vannak.

A félbe maradt játékot később szívesen befejezi.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

Minden játékfajta biztosítja a különféle társas kapcsolatok révén a kommunikációs készség fejlődését. A gyermek **a játékban tanulja meg**, gyakorolja a különféle megnyilatkozások során az együttműködést, az empátiás megértést, **a kommunikációs viselkedést**.

Az óvodáskorú gyermek játéka sokszínűek, számtalan beszéd és kommunikációs helyzetet, fejlesztő lehetőséget kínálnak az óvodai élet mindennapjaiban.

Az óvodapedagógus által kezdeményezett játékok teret adnak az **artikuláció**, a **szókincs** és a **kifejezőkészség fejlesztéséhez**.

Gyakorlójáték során a gyermek mozgását, játékos tevékenységét verbális megnyilatkozások kísérik; utánzás, **tárgyak, testrészek megnevezése, saját helyzetének meghatározása, térbeli viszonyok felismerése**, különféle tárgyak megnevezése, tulajdonságaik megfogalmazása.

Ezáltal bővül szókincsük, fejlődik kifejezőkészségük, **javul hangképzésük**.

Fejlődik **szem – kéz koordinációjuk**, egyre jobban tudnak a térben tájékozódni. A különböző térbeli kiterjedéseket is egyre jobban felismerik, össze tudják őket hasonlítani, így könnyebb az **azonosság és a különbözőség felismerése** is.

Szerepjátékban a társakkal közösen kialakított helyzetekben fejlődik a gyermek egymás iránti érdeklődése, nő a társakkal való kommunikálás igénye.

A játék során kinyilvánítják igényeiket, szabályokat állítanak fel, megpróbálnak érvényt szerezni akaratuknak.

A csoportos játékban vállalt szerep a beszélgetés sajátos formája, alkalmas a gyermekek beszédkedvének fokozására.

A gyermekek szerepjátékában a spontán beszéd a jellemző, hosszabb rövidebb szünetekkel.

Szabályjátéknak fontos szerepe van a verbális megértésben, tanulásban, a beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztésében.

A mozgásos szabályjátékok és a hozzájuk kapcsolt egyéb tevékenységek **segítik a gyermekeket a fogalomalkotásban** és a megismert fogalmak verbális megfogalmazásában.

Megismerkednek közben a testrészek nevével, a **térbeli – és időbeli relációkkal**, a formákkal, a színekkel. Fejlődik térbeli tájékozódó képességük.

Az énekes szabályjátékok fejlesztik a **beszédrítmus** fejlődését, a ritmikus szavak, szósorok ismételtetése segíti a **légzéstechnika**, a **helyes hangsúly**, a **megfelelő hangképzés** fejlődését.

A bábozás segít a gondolatok, érzelmek, indulatok verbális kifejezésében, bővül általa a szókincs. A különböző szerepekben fejleszti az azonosulási készséget, beszédaktivitásra készítet, hozzájárul a differenciált beszédgyakorláshoz, a **beszédfegyelem** fejlesztéséhez.

Sikerkritériumok

Betartják a játékszabályokat.

Együttműködők társaikkal a játékban.

Az átélt kudarcokat el tudja viselni.

6.2 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„A tudás forrása nem a pedagógus, hanem a tevékenység során szerzett tapasztalat.”⁴

Az óvodában a tanulás folyamatos, játékba integrált tevékenység. Jelentős részben spontán, utánzásos, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban és időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása.

Az intézményben a pedagógus élve módszertani szabadságával projekt módszert alkalmazhat, mely választási lehetőség a tanulásszervezésre.

Az ismeret átadás lehetséges formái az óvodában

- utánzásos minta-, modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán, játékos, cselekvéses tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,

⁴ Dankó Ervinné: Nyelvi kommunikációs nevelés az óvodában.

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- gyakorlati probléma és feladatmegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tapasztalat, ismeretszerzés.
- drámajáték

Cél:

- A gyermekek értelmi képességeinek - érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – fejlesztése, hogy felkészítsük őket az iskolakezdésre.
- A tudás, a tanulás iránti vágy felkeltése.
- Minden gyermek önmagához képest fejlődjön.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A nyugodt légkör megteremtése.
- Stabil érzelmi állapotot teremtsen, amely a harmonikus együttműködés és a fejlődés alapja.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni fejlettségi szintjét a tevékenységek tervezésénél.
- Teremtsen lehetőséget az ismeretszerzésre, tapasztalatszerzésre.
- Motiválja a gyermekeket, keltse fel érdeklődésüket, minden lehetséges módon.
- Olyan szituációkat teremtsen, amelyben a gyermekek a szerzett ismereteket, tapasztalatokat más helyzetben is kipróbálhatják, gyakorolhatják.
- Vegye figyelembe a gyermeki gondolkodásmód jellemzőit.
- Segítse elő a pontos és differenciált érzékelést és észlelést.
- Fejlessze a gyermeki beszédet és kommunikációt.
- Segítse elő az egyéni felzárkózást.
- Biztosítsa a kiemelkedően tehetséges gyermekek továbbfejlődését.
- Építsen a gyermekek óvodán kívül szerzett tapasztalataira.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Képesek gondolataikat érthetően, folyamatosan kifejezni, jól kommunikálnak.
- Kialakul a szándékos bevésés és a felidézés képessége, megnő a megőrzés időtartama, tartósabbá válik a szándékos figyelem.
- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- Kialakul az igényük arra, hogy feladataikat sikerrel oldják meg.

6.2.1 A tevékenységek tartalma

Kor-csoport	Mozgás, testi nevelés	Külső világ tevékeny megismerés	Vers, mese	Ének, zene, énekes gy. tánc, játék	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
3 – 4 évesek	Kötött formában hetente egyszer	Alkalomtól függően kötött és kötetlen heti egyszer	Kötetlen, naponta	Kötetlen hetente egyszer	Kötetlen, hetente egyszer
4 – 5 évesek	Kötött formában hetente egyszer	Kötetlen, hetente egyszer	Kötetlen naponta	Kötetlen, hetente egyszer	Kötetlen hetente egyszer
5 – 7/8 évesek	Kötött hetente 1 – 2 alkalommal	Kötött vagy kötetlen formában, hetente egyszer	Kötött vagy kötetlen formában naponta	Kötött vagy kötetlen formában hetente egyszer	Kötött vagy kötetlen formában hetente egyszer
megjegyzés	Minden napos mozgás	Séták, kirándulások		A gyermekek igénye szerint többször is	Az eszközök egész nap rendelkezésre állnak

6.2.1.1 Mozgás – testi nevelés

A mozgás a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, jelentős szerepet tölt be a gyermek fejlődésében.

Elősegíti a személyiség fejlődését, kedvezően befolyásolja az értelmi és szociális képességek kialakulását, kialakul a társra figyelés képessége is.

A torna, a mozgásos játékok fejlesztik a természetes mozgást (járás, futás, mászás, egyensúlyozás).

Mozgás során fejlődnek a testi képességek; gyorsaság, erő, ügyesség, állóképesség és fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában.

Segíti a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és alkalmazkodóképesség fejlődését, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Cél:

- A mozgás megszerettetése, a mozgásszükséglet kielégítése.
- A gyermek harmonikus mozgásának és testi képességeinek fejlesztése.
- A gyermeki szervezet teherbíró képességének fejlesztése, az egészséges életmód alakítása.
- Testséma tudatosítása
- Térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- A személyiség akarati tényezőinek fejlesztése.

Módszertani alapelvek

- A mozgás szervesen illeszkedjen a nevelési folyamatba.
- A nevelés egészében folyamatos, tudatos és tervszerű legyen.
- Kapcsolódjon a gyermek spontán tevékenységeihez.
- A gyermekek egyéni képességei szerint végezzék a gyakorlatokat.
- A mozgásanyag a játék köré szerveződjön.
- A mozgás örömteli tevékenység legyen a gyermek számára.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg a mindennapos mozgáshoz szükséges feltételeket.
- Óvodáskorban tervezhető mozgásanyagot, és mozgásfejlesztő játékokat állítson össze.
- Lábtorna és tartásjavító gerinctorna anyagát tervezze be a mozgásanyagba.
- Különböző szervezeti formákat alkalmazzon a gyermekek mozgás szükségletének kielégítésére.
- Változatos eszközöket és elegendő időt biztosítson a gyakorlásra.
- Mérje fel a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét, és ennek figyelembevételével tervezze meg a mozgásos tevékenységeket.
- Törekedjen a fokozatosság elvének betartására, erősítse a gyermeki szervezet teherbíró képességét.
- Erősítse a gyermekekben a versengés szellemét.
- Használja ki a nevelési lehetőségeket, fejlessze a gyermekek figyelmét, érzékelését, észlelését, önfegyelmét.

Pozitív megerősítéssel juttassa a gyermekeket sikerélményhez.

A tevékenység megszervezése

Szabad játékban.

Kötött mozgásos tevékenységben.

Mindennapos mozgásban.

A gyermek napirendjét úgy alakítottuk ki, hogy egész nap biztosíthassuk számukra a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Udvari mozgáslehetőségek:

A füves rész lehetőséget nyújt a futás, kúszás, mászás, gyakorlására, amelyek a nagymozgást, szem-kéz, szem-láb koordinációt fejleszti.

A domboldalon végzett változatos mozgások, a különféle szökdelések a mozgáskoordinációt, az egyensúlyérzéklet, az ügyességet is fejleszti. (Aranyalma Óvoda)

A famászókák változatos mozgás lehetőséget kínálnak, fejleszti a nagymozgásokat, koordinációs képességeket, egyensúlyérzéklet, erősíti izomzatukat.

A homokozóban és a fűben nyáron sokat vannak mezítláb a gyermekek, ez segíti a megfelelő lábboltozat kialakulását.

Az udvar hátsó részén kialakított közlekedési pályán az Aranyalma Óvodában, illetve a Kertvárosi Tagóvodában készített bicikli pályán biciklivel, rollerrel játszhatnak: ezek az eszközök szintén fejleszti az egyensúlyérzéklet, koordinálják a mozgást, javítják a térben való tájékozódást.

A közlekedésre nevelés eszközei.

Csoportszobai mozgáslehetőségek:

Elsősorban az öngyógyító mozgásokra adunk lehetőséget. A legtöbb ilyen mozgást az egyensúlyozást kívánó szerek váltják ki. Ezekhez a tevékenységekhez a helyet a csoportszoba átrendezésével alakítjuk ki.

Vannak mozgásfejlesztő eszközeink, amelyeket a csoportok egymás között cserélgetnek.

Mindennapos mozgás

Mozgásos játékok, gimnasztikai gyakorlatok, váltakozó tempójú nagymozgások és lábtornák alkotják.

A napirendbe való beillesztése minden csoportban a kialakult szokások szerint történik.

Cél:

- a rendszeres mozgáskedv kialakítása.

Kötött mozgásos tevékenység

Kötötten szervezett tevékenység, amelyet tavasztól őszi az udvaron, megfelelő ruhában és cipőben végeznek a gyermekek, használva az udvari játékeszközöket.

A kötött mozgásos tevékenységek anyaga játékos jellegű. A gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva olyan játékokat szervezünk, melyekkel elősegítjük koordinációs, kondicionális képességük és készségük fejlődését. Alkalmat teremtünk speciális gyakorlatok beiktatására is, amelyek a lábboltozatot erősítik, megelőzik a gerincoszlop deformitásait.

A fejlesztés tartalma

3 – 4 éves korban a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat (járás, futás, csúszás, mászás, kúszás).

Mozgás közben a legtermészetesebb módon ismerkedhet a gyermek saját testrészeivel és azok funkcióival. Már ebben a korcsoportban megnevezik testrészeiket.

4- 5 éves korban már nagyobb szerepet kap a tér mozgásos megismerése, egyensúlyérzék fejlesztése, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése.

5-6-7 éves korban az észlelés fejlesztése lesz a legcélzottabb;

Hangsúlyt kap a finommotorika fejlesztése (különböző méretű szerek, fogásmódok).

A csoportszobában a szem-kéz koordináció fejlesztésére szolgáló eszközök biztosítása (különböző méretű építőjátékok, gyurmák, ollók, barkácsoló eszközök).

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.

Mozgásuk összerendezett, harmonikus.

Fejlődnek testi képességeik: erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, egyensúly.

Járás és futás közben tudnak irányt változtatni, ismerik az irányokat.

Jól kezelik a labdát, pattogatják, elkapják, célba dobják.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

A különféle mozgásos játékok közben lehetőség van a testrészek megismerésére, megnevezésére, a test személyi zónájának alakítására, a téri tájékozódás fejlesztésére.

A gyermekek egyre jobban ismerik a térbeli viszonyokat; javul az irányok felismerése, egyre biztosabbá válik a helyzet meghatározása, és ez a gyermeki beszédben is megnyilvánul.

Az **anyanyelvi játékok** jól felhasználhatók a mozgásos játékok színesítésére, változatosabbá tételére. A hangadással összekötött légző gyakorlatok, a beszédszervek ügyesítésére szolgáló arc és ajakgyakorlatok segítik a beszédlégzés fejlődését, javítják a hangképzést.

Sikerkritériumok

Szívesen mozognak, aktívan részt vesznek a mozgásos tevékenységekben.

6.2.1.2 A külső világ tevékeny megismerése

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek.

Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A játékhoz kapcsolódva, beszélgetések során, séta, kirándulás és udvari játék közben is ismerkedik a gyermek az őt körülvevő világgal. Aktivitása és érdeklődése segíti őt a tapasztalatszerzésben, ismeretgyűjtésben. Ezek az ismeretek a mozgásos játéokra, cselekvésre és érzékszervi megtapasztalásokra épülnek.

Cél:

- A közvetlen és a tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyainak kialakítása, a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.
- A környezet megismerése során a gyermekek jussanak matematikai tartalmú tapasztalatok birtokába, alakuljon ki mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér - és síkbeli szemléletük.
- Legyen ismeretük önmagukról és a közvetlen környezetükről.
- Alakuljon ki a természet, a környezet védelmének, megóvásának igénye.

Módszertani alapelvek

- A tervezésnél figyelembe kell venni a csoport adottságait, a gyermeki gondolkodás fejlettségét, és építeni kell a csoport előzetes tapasztalataira.
- Képességeknek megfelelő feladatokkal a rácsodálkozás örömeit és a sikerélményt biztosítani kell.
- Fontos a közvetlen környezeti megfigyelés, tapasztalatszerzés, élménynyújtás
- Lényeges a megfelelő hangulat megteremtése, hogy a gyermekek minél aktívabban vegyenek részt a tevékenységben.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Ismertesse meg a gyermekekkel az óvoda belső környezetét, az ott dolgozó felnőtteket.
- Teremtse meg a lehetőséget az óvoda közvetlen környezetének megismerésére.
- Szervezzen tapasztalatszerző sétákat, kirándulásokat.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek saját maguk fedezzék fel a természet szépségeit, a környezet jelenségeit.
- Ébressze fel a gyermekek természetes kíváncsiságát, így biztosítva a szükséges ismereteket és élményanyagot.
- Használja fel a váratlan helyzetekből adódó tapasztalatszerzési lehetőségeket.
- Tegye lehetővé a természet folyamatos megfigyelését a szűkebb és a tágabb környezetben is (udvar, közeli erdő stb.).

- Teremtse meg a lehetőséget az évszakok megfigyelésére.
- Támasszkodjon az otthonról hozott ismeretanyagra, élményekre.
- Olyan helyzeteket teremtsen, amelyekben a gyermekeknek alkalmuk nyílik a különböző szempontok felfedezésére, a különböző megoldások közötti választásra.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a természetvédelem fontosságát, szabályait.
- Segítse a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak kialakítását.
- Szimulációs játékokban mélyítse, rögzítse a gyermekek ismeret- és élményanyagát.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek a környező világ megismerése során matematikai jellegű tapasztalatokhoz jussanak (számosság, méret, forma).
- Segítse elő, hogy felismerjék az azonosságot, különbséget, összefüggéseket, és megértsék azokat.
- Nyújtson lehetőséget a gyermekeknek saját testük felfedezésére, megismerésére.
- Hívja fel a gyermekek figyelmét az érzékszervek fontosságára, védelmére, ápolására.
- Segítse a gyermekek kifejezőképességének fejlődését.
- Személyes beszélgetések során olyan helyzeteket teremtsen, ahol a gyermekek elmondhatják gondolataikat, észrevételeiket, feltehetik kérdéseiket.
- Teremtsen lehetőséget arra, hogy a séták és kirándulások alkalmával gyűjtött kincseket a gyermekek egy kialakított élősarokban el tudják helyezni.
- A tevékenységeket elsősorban kötetlen, de kötött formában is tervezze.

A tapasztalatgyűjtés, ismeretszerzés színhelyei:

Csoportszobák és az óvoda udvara: minden napos folyamatos megfigyelés

Lehetőségeink szerint (intézményi költségvetés, pályázati pénz, illetve az alapítvány segítségével) tervezzük a következő programokat:

Program	Kiscsoport	Középsőcsoport	Nagy csoport
Piac, boltok, vásárlás	Fakultatív		
Vasútállomás	Fakultatív		
Tűzoltóság		Fakultatív	
Duna part, hajóállomás			Fakultatív
Farkas erdő		Fakultatív	
Állat- és Növénykert		Fakultatív	
Egész napos kirándulás változó helyszínnel	Egyszer egy évben, tavasszal		
Margitsziget	Fakultatív		

A fejlesztés tartalma

A **3 – 4 évesek** megismerik az óvoda szűkebb és tágabb környezetét / az óvoda csoportjait, az itt dolgozó felnőtteket, az udvart, a környező utcákat /.

Séták alkalmával gyakorolják a közlekedést, megfigyelik a járműveket.

Folyamatosan figyelik az évszakok változásait, szépségüket, színeiket, a különféle jelenségeket (falevelek hullása, hóesés, virágzás stb.).

Tapasztalatokat szereznek az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.

Megfigyelik a fákat, virágokat, állatokat, etetik a madarakat.

Megfigyelik a gyümölcsöket, megkóstolják azokat.

A **4 – 5 évesek** ismeretei tovább bővülnek, terményeket, köveket, tollat gyűjtenek, felfedezik ezek tulajdonságait.

Beszélgetnek a család tagjairól, tükör előtt ismerkednek önmagukkal, testükkel, felfedezik testrészeiket, megnevezik azokat.

Ismerkednek az érzékszervekkel, azok funkcióival.

Az **5 – 6 - 7/8 évesek** élmény-és tapasztalatszerző sétái messzebbre vezetnek. Minden héten egy nap a séták, kirándulások napja, melyen felismerik és megfigyelik a közlekedési eszközöket és összehasonlítják különféle szempontok alapján.

Az évszak változásait figyelemmel kísérik, megfigyelik a napszakokat, felismerik jellemző tulajdonságaikat. Tevékenyen részt vesznek környezetük alakításában, ügyelnek a tisztaság, a kialakított rend megóvására.

Szívesen beszélgetnek saját fejlődésükről, és arról, hogy nemsokára iskolások lesznek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ismerik saját nevüket, születési helyüket, és dátumát.
- Tudják lakásuk címét, szüleik nevét, foglalkozását.
- Ismerik a közlekedés alapvető szabályait.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, ismerik tulajdonságait.
- Felismerik az összefüggéseket, az időjárás és az öltözködés, az időjárás és az évszakok változása között, felismerik és megnevezik a napszakokat.
- Ismerik saját testüket, annak felépítését, az alapvető egészség-és balesetvédelmi szabályokat, megnevezi a testrészeket.
- Ismerik és megnevezik a környezetükben élő állatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik a környezetükben előforduló növények nevét, és tudják azokat gondozni.
- Ismerik a gyűjtőfogalmakat (gyümölcs, bútor, növény stb.).
- Ismerik az irányokat, megfelelően tájékozódnak a térben.
- Összehasonlítanak, szétválogatnak, sorba rendeznek: mennyiség, nagyság, forma szerint.
- Tárgyakat, személyeket számlálnak 10 – ig.
- Megtalálják az elemek nevét a sorban, megnevezik a sorszámneveket.

6.2.2 Környezetalakítás, munkajellegű tevékenységek

A munka szerepe az óvodások életében

Az önként vállalt gyermeki munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze, amely az óvodáskor végéig játékos jellegű marad.

Munkavégzés közben a gyermekek ismereteket, tapasztalatokat gyűjtenek.

A munka célirányos, hasznos tevékenység, amelynek végzése felelősséggel jár.

A napi élet során sokszor nyílik rá lehetőség, valamennyi tevékenységi formával kapcsolatban áll.

A munka során fejlődnek a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek. (kitartás, felelősségérzet)

Munkavégzés közben a munkatervezés képességének alapjai is kialakulnak.

Fejlődik a gondolkodás, a kezdeményező készség, erősödik az együttműködő képesség, a kézügyesség, a szem – kéz koordináció.

A gyermeknek az öt körülvevő felnőttekkel és társaival szorosabbá válik kapcsolata a munkavégzés során.

A munka egyre magasabb szintű együttműködést kíván meg, ezáltal természetes módon alakul a gyermekek szociális magatartása.

Cél:

- A munkatevékenységeket örömmel végezzék, élvezzék az elért eredményeket.
- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül pozitív tulajdonságok kialakítása.
- A gyermekek közösségi kapcsolatainak fejlesztése.
- Képességek fejlesztése (pl. kitartás, kötelességtudat, felelősség, önállóság).
- Tapasztalatok szerzése a munkavégzés során.

Módszertani alapelvek

- A munka szeretetét személyes példamutatással közvetítse a nevelőtestület minden tagja a gyermek felé.
- A tevékenység értékelése legyen mindig megerősítő, buzdítson még további tevékenységekre, a rendszeres kötelességtudó munka végzésére.

Az óvodapedagógus feladatai

- Teremtse meg a megfelelő légkört és a feltételeket a munkavégzéshez (hely, idő, eszköz).
- Folyamatosan bővítse a munkához szükséges eszközöket.
- Törekedjen a munka játékos jellegének megőrzésére.

- Biztonságos eszközhasználatra neveljen, szem előtt tartva a balesetvédelmi szempontokat.
- Lehetőséget biztosítson minden korcsoportban az önkiszolgálás, naposság, környezetszépítés feladatainak.
- Személyes példájával, a munkavégzés örömeivel szerettesse meg a gyermekekkel a különféle munkatevékenységeket.
- Dicsérettel erősítse meg a munkához való pozitív hozzáállást.
- Vegye figyelembe az életkori és az egyéni fejlettségi szintet annak érdekében, hogy mindenki saját képességeinek megfelelő munkafeladatot végezhesen.
- Otthoni munka végzés tartalmára tegyen javaslatot, működjön együtt a szülővel.

A munkajellegű tevékenységek tartalma

- Önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek
  - testápolás, öltözködés, étkezés.
- Naposi munka
  - étkezések előkészítése, terítés, asztal leszedése.
- Alkalmoszerű munkák, egyéni megbízások teljesítése
  - környezetszépítő munkák,
  - évszakonként udvarrendezés: falevelek termékek összegyűjtése, veteményeskert ápolása,
  - eszközök előkészítése a különféle tevékenységekhez,
  - növényápolás,
- Virágoskert létrehozása, gondozása.
- A kerti növények és a szobanövények gondozása.
- A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére
- Képes szükségleteinek megfelelően, önállóan elvégezni a saját maga kiszolgálásával kapcsolatos feladatokat
- (pl. testápolás, öltözködés, étkezés, az általa használt játékeszközök rendben tartása, a játékok épségének megőrzése).
- Szeret társaival együtt dolgozni, örül a sikernek.
- Szívesen végez önállóan egyéni megbízásokat.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket, illetve használatukat ismeri.
- Segít a környezet tisztántartásában, a rend megőrzésében.

6.2.3 Környezetvédelem

A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek segítik őt a környezetben való eligazodásban. Megismeri a hazai tájat, az ott élő embereket, a szokásokat, hagyományokat, és megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A környezetvédelmi nevelés az óvoda minden dolgozójától és a szülőktől is személyes példamutatást kíván.

Cél:

- A gyermeki szemlélet alakítása
- A környezet alakítása, gondozása, ápolása.
- Ismeretek nyújtása a védett állatok, növények és a szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatban.
- A környezetvédelmi tevékenység tartalma
- Pozitív viselkedés elsajátítása, gyakorlása.
- Növény-és állatvilág védelme.
- Elemi tapasztalatok szerzése a levegővel, vízzel, földdel kapcsolatban.

A környezeti nevelés irányelvei

- A környezet az emberiség közös öröksége
- A környezet minőségének megőrzése, fenntartása közös és egyéni kötelesség
- Minden ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a közvetlen beszélgetésekre. A kérdések felvetésére minden gyermeknek lehetősége nyílik, és az óvodapedagógus a feltett kérdésekre válaszolni tud. Ezek a beszélgetések lehetővé teszik, hogy a látottakról folyamatosan beszélhessenek a gyermekek, elmondhassák élményeiket, kifejezhessék érzelmeiket, észrevételeiket.

Lehetővé válik a tevékenységek verbális feldolgozása során az élőlények, tárgyak, természeti és társadalmi jelenségek megnevezése, a téri irányok, a cselekvések, gondolatok szóbeli megfogalmazása. Tapasztalatszerzés közben aktív szókinccsé válik a matematikai fogalmak (több, kevesebb, ugyanannyi).

Munkavégzés közbeni beszélgetés hatására bővül a gyermekek szókinccse, megismerkednek a különféle eszközök nevével, tapasztalatokat szereznek a térbeli viszonyokról, miközben fejlődik szóbeli kifejezőképességük.

Kialakul a beszédhelyzetekhez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.

Sikerkritériumok

- Ismerik a saját személyükre vonatkozó legfontosabb adatokat (név, lakcím, életkor, szülők neve).
- Ismerik saját testrészeit.
- A mennyiségi, térbeli, különbségeket ismerik.
- Az alapvető közlekedési szabályokat ismerik, betartják.
- Szívesen végeznek munkajellegű tevékenységeket.
- Kitartóak a munkában.

6.2.3.1 Verselés - mesélés

A mese, a vers a gyermek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének egyik legfontosabb segítője. A vers, a mese, a mondóka a legszorosabban összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgásos játékokkal. Emberi kapcsolatokra nevel, erősíti az önismeretet, segíti a világ megismerését, feszültségoldó, fejleszti a fantáziát.

Az óvodáskor a mesehallgatás ideje, kerüljenek be az anyagba állatmesék, népmesék, klasszikus tündérmesék, meseregények, kortárs irodalmi művek. A gyermekek versanyaga között szerepeljenek mondókák, kiolvasók, csúfolódók.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag, és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges megfelelő viselkedésformákat.

Cél:

- A gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének elősegítése.
- A mese, a vers megszerettetése, annak elősegítése, hogy a későbbi olvasási igény kialakuljon.
- Pozitív személyiségjegyek megerősítése a mese elemeivel.

Módszertani alapelvek

- A mese, a vers legyen a gyermek mindennapi, örömteli élménye.
- A mesemondás kialakult szokások szerint történjen.
- Igényes előadásmód, amelyben a helyes hangképzés, a megfelelő hangsúly, a mimika és a gesztusok fontos szerepet kapnak.
- A népmese előadása eltérhet a szövegtől, a stílus és az előadásmód adja vissza a mese hangulatát, jelenjenek meg a jellegzetes fordulatok.

- Az óvodapedagógus erkölcsi ítéleteket fejezzen ki magatartásával.
- A gyermekek ismerjenek meg minél több mesét, verset, mely hozzásegíti őket a választáshoz, és ahhoz, hogy legyen kedvenc meséjük, versük.
- Legyen módja a gyermekeknek mesealkotásra, versalkotásra és azok mozgással vagy ábrázolással való kombinálására
- Hagyjuk a gyermeki fantáziát szabadon szárnyalni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Törekedjen az irodalmi anyag igényes összeállítására.
- Kerüljenek be az anyagba állatmesék, népmesék, klasszikus tündérmesék, meseregények. A gyermekek versanyaga között szerepeljenek mondókák, kiolvasók, csúfolódók is.
- A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megismerését, megszerettetését, az évszakok változatos szépségét, az emberi kapcsolatok mélyítését
- Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.
- Teremtsen meghitt nyugodt légkört.
- A mesemondás a kialakult szokások szerint történjen.
- Nyújtson érzelmi élményeket, régi értékeket, hagyományokat közvetítsen a gyermek felé.
- Fejlessze a beszédkészséget, bővítse a szókincset.
- Használja ki a napközben adódó spontán helyzeteket.
- Rendszeresen meséljen pihenés előtt.
- A tevékenységet kötött és kötetlen formában tervezze.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek szeretik a mesét, örömeiket lelik benne.
- Szívesen mondogatnak verseket, rigmusokat játék közben.
- Várják, igénylik a mesemondást, szívesen hallgatják az óvodapedagógus előadását.
- Az évszakokhoz tudják kapcsolni a verseket, meséket.
- Szívesen mesélnek, báboznak önmaguk és társaik szórakoztatására.
- Koruknak megfelelő színházi előadást figyelemmel tudnak kísérsni.
- Kialakul az irodalom szeretete, a könyv tisztelete.

- Szeretnek mesekönyvet nézegetni.
- Meséket, történeteket tudnak kitalálni, játéukban megjelenik a hallott mese.

A mese, a vers, mint az anyanyelvi nevelés eszköze

A **magyar népmesék** hallgatása során bővül a gyermekek szókincse, fejlődik kifejezőképességük. Megismerkednek a szólásokkal, a közmondásokkal, régies, népies kifejezésekkel. Javul az idő és térbeli viszonyok észlelése, az erkölcsi fogalmak szóbeli kifejezése. A nyelvi fordulatok, a ragozott szóalakok gyakori ismétlődése lehetőséget teremt a pontos beidegződésre.

A **népi mondókák, gyermekversek** mondogatása elősegíti a beszédészlelés és beszédmegértés fejlődését.

A tiszta beszédhallás, a megfelelő beszédértés, a helyes légzés, a megfelelő artikuláció fejlődésében a versek, mondókák nagyon fontosak. Ismételtetésük a helyes beszédtempó, ritmus, hangsúly, hanglejtés gyakorlására ad alkalmat.

A **műmesékből** választékos mondatokat, új fogalmakat tanulhatnak meg a gyermekek, így ezek is alkalmat adnak a szókincsfejlesztésre, beépítésük az anyagba elengedhetetlen.

A mese hatására alakul a **dramatikus játék, a bábozás**, amely az önkifejezés eszköze és az anyanyelv fejlődését szolgálja.

Az irodalmi mű hatására a gyermekek viselkedésében megjelennek a különböző magatartásformák és az akarati tulajdonságok.

A mese hatására kialakul egy belső kép, amelyet a gyermek megjeleníthet.

A gyermekek különös örömmel rajzolják, festik, formázzák meg kedvenc irodalmi figuráikat, miközben színekkel is kifejezik hangulatukat.

Sikerkritériumok

- Hallgassák szívesen a meséket.
- Mondogassanak verseket, mondókákat.
- Szívesen nézegessenek mesekönyveket.

6.2.3.2 Ének – zene, énekes játék, gyermektánc

„A szavakon kívül a zene a második anyanyelvünk, amivel ki tudjuk fejezni magunkat.”⁵

Az óvodai közös ének – zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A zene fogékonyra teszi a gyermekeket a szép befogadására, hat az egész személyiségre. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek népi játékok a gyermektánc a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

⁵ Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodás korban

Cél:

A gyermekek számára élményszerző közös énekléssel, közös játékkal megalapozzuk művészi fogékonyságukat, fejlesztjük zenei ízlésüket, zenei anyanyelvüket.

Módszertani alapelvek

- Igényes anyagkiválasztás a gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségi szintjének figyelembevételével.
- Az anyag kiválasztásánál szerepeljenek: ölbeli játékok, ringatók, mondókák, énekes játékok, népi gyermekdalok, kortárs művészeti alkotások.
- Az éneklés jelentsen örömet a gyermekeknek.
- Ne a mennyiség legyen a fontos, hanem a minőség, a jól kiválasztott dalok, mondókák gyakori ismételtetése kerüljön előtérbe.
- A mozgás, amely az énekléshez kapcsolódik, mindig legyen pontos és rendezett.
- Az ünnepi előkészületekben mindig kapjon fontos szerepet a zene, az éneklés.
- Az óvodapedagógus modell értékű legyen.
- Az éneklés mindennapos tevékenységgé váljon.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg a tevékenység feltételeit (hely, idő, eszköz).
- Nyújtson zenei élményt a szervezett és spontán lehetőségek kihasználásával.
- Vegye figyelembe a tervezésnél a gyermek egyéni fejlettségi szintjét, a csoport gyermekeinek képességi szintjét.
- Fejlessze a zenei hallást, ritmusérzékét, zenei emlékezetet.
- Az éneklést, a dallamot, a ritmust lehetőség szerint kösse össze mozgással, oldva ezzel az esetleges feszültségeket.
- Saját hangszert is használjon és tegye lehetővé, hogy a gyermekek is használhassanak hangszereket, bármikor, kedvük szerint.
- Minden lehetőséget használjon ki az éneklésre, mondókázásra (teremben, udvaron, kirándulás, séta alkalmával).
- Ismertesse meg a gyermekekkel az ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, ezáltal ápolja a néphagyományokat.
- Használja ki a lehetőségeket az anyanyelvi nevelés terén is a mondókák és énekek ismétlésével, bővítve ezzel szókincsüket, segítve a szavak szép és pontos ejtését.
- Kötött és kötetlen formában is szervezze a tevékenységet, a csoportszobában és az udvaron.

Zenehallgatás

A nap bármely szakában megszólalhat, a kezdeményezések bármely részébe beépülhet, szolgálhat az érdeklődés felkeltésére, vagy például alvás előtt, ébresztéskor.

Az anyagválasztás legyen érdeklődésfelkeltő, igényes, igazodjon a gyermekek életkori sajátosságaihoz.

A magyar népdalok mellett más népek dalai, a komponált műzene is jelenjen meg.

A fejlesztés tartalma:

A 3 – 4 éves

Ritmusérzék fejlesztés:

- Az egyenletes lüktetés megéreztetése, és kiemelése sokféle játékos módon.
- Ismerkedjenek meg egyszerű ritmusjátékos hangszerekkel és azok használatával

Hallásfejlesztés:

- Magas-mély, halk-hangos fogalompárok felismerése, és gyakorlása.
- Megismerkednek a környezet hangjaival, felfedezik a csendet.

Mozgás, térforma:

- Játékos mozdulatok gyakorlása.

A 4 – 5 éves

Ritmusérzék fejlesztés:

- Dalok, mondókák ritmusának megéreztetése, és kiemelése.
- Az egyenletes lüktetés kiemelése járással és tapssal.

Hallásfejlesztés:

- A halk-hangos felismerése, és gyakorlása váltakozva is.
- Dalokat felismernek dúdolásról.

Mozgásformák:

- Együttes, esztétikus játékos mozdulatok gyakorlása.
- Ismerkedés változatos dalosjátékokkal. pl. párválasztók, szerepcserélők, körjátékok.

A 5 – 7/8 éves

Ritmusérzék fejlesztése:

- Az egyenletes lüktetés és ritmus különbségének megéreztetése, és (fejlett nagycsoport esetén) összekapcsolása.

Hallásfejlesztés:

- Halk- hangos, gyors-lassú fogalompárok felismerése és gyakorlása, (fejlett nagycsoport esetén) összekapcsolása.
- Dallambújtatás rövidebb, hosszabb egységekkel.

Mozgásformák:

- Esztétikus mozgás gyakorlása,
- Ismerkedés a magyar néptánc motívumokkal. (pl: csárdás, höcöggető, toppantós ...stb.)

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Tudnak egyenletes tempóban járni.
- Törekcszenek a tiszta éneklésre.
- Figyelmesen hallgatják a bemutatott zenét.
- Felismerik a környezet hangjait, hangszereket, és ritmus, dallamvonal alapján dalokat.
- Egyszerű dallam motívumokat tisztán vissza tudnak énekelni.
- Tudnak hullámvonalban, csigavonalban és körben járni, dallamot és hozzá kapcsolódó mozgást kitalálni.
- Élvezettel játszanak énekes játékokat, gátlás nélkül, egyedül is tudnak énekelni.
- Megkülönböztetik a halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú fogalom párokat mozgásban és beszédben is.
- Felismerik az egyenletes lüktetés és a ritmus közötti különbséget és tudják érzékeltetni.
- A zene, a dal, a ritmus, a mozgás elválaszthatatlanul összefonódnak.
- A különféle mozgásformák nagyon jól alkalmazhatók mondókázás, dalos játékok éneklése közben. A dalok, mondókák ritmusa, lüktetése önmagában is mozgásra serkent.
- A tánclépések, forgások a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését segítik elő.
- A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermekek mindennapi tevékenységének.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

Az éneklés, a mondókázás közben javul a beszédszervek koordinációja. A dalok, az énekes játékok segítik a fogalomalkotást, gyarapítják a gyermek szókincsét. A dallam és a szöveg egységet alkot és együttesen hat a gyermekek anyanyelvi fejlődésére.

Az ének - zenei tevékenységek során tisztábbá válik a hangzók ejtése, pontosabbá válik a beszéd ritmusa, javul a légzéstechnika. A dalok, a mondókák gyakori ismételtetése segít a gyermekeknek abban is, hogy a különféle hangzókat jól meg tudják különböztetni.

Sikerkritériumok

- Szívesen énekelnek, mondókáznak.
- Szeretnek dalos játékokat játszani, és szívesen kapcsolnak hozzá különféle mozgásokat.
- Különbséget tudnak tenni magas és mély, halk és hangos hangok között.
- Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közti különbséget.

6.2.3.3 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A világról szerzett tapasztalatok, az élmények, a gondolatok, az érzelmek, a szárnyaló fantázia különféle technikák segítségével tükröződnek vissza a gyermekek alkotásaiban.

A természeti környezet formáinak, színeinek, térbeli elhelyezkedésüknek megfigyelése, illetve megismerése történik az ábrázoló tevékenységben.

Cél:

- A gyermek képzeletének, fantáziájának, kreativitásának fejlesztése.
- A gyermekek tér – forma – szín képzetének gazdagítása.
- A gyermekek váljanak nyitottá az esztétikai élmények befogadására.
- Az alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

Módszertani alapelvek

- Az egyéni fejlettségi szint figyelembevétele a gyermekek irányításában, értékelésében
- A tevékenység öröme legyen fontos nem a mű, nem az eredmény.
- Figyelembe vesszük a tágabb és szűkebb környezet esztétikumának, egységességének nevelő hatását.
- A környezet díszítésében mértéktartásra törekszünk és egységességre.
- Hagyjuk a gyermekeket önállóan alkotni a saját tempójukban.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Teremtse meg az alkotó tevékenység feltételeit.
- Megfelelő légkört alakítson ki, ahol a sikertelenségek nem okoznak feszültséget a gyermekeknek.
- Változatos tevékenységeket biztosítson a világ megismeréséhez.
- Keltse fel a gyermekekben az alkotási vágyat az ábrázolás anyagaival, eszközeivel.
- Változatos, esztétikus, eszközöket biztosítson a tevékenységhez az egész napos nevelőmunka során, a csoportszobában és az udvaron is.
- Minden héten egyszer mikrocsoportos foglalkozásokat tervezzen, ahol az új technikákkal ismerteti meg a gyermekeket.
- Hívja fel a figyelmet az anyagok közötti különbségre, alakíthatóságukra.
- Tegye lehetővé, hogy a különféle anyagokkal, eszközökkel, technikákkal a gyerekek játszva megismerkedhessenek.
- A technikák közül minél többet ismertessen meg a gyermekekkel és hagyjon időt azok gyakorlására.
- Az eszközök biztonságos kezelését egyénenként mutassa meg a gyerekeknek.
- Hagyja a gyermekeket alkotni, és teremtse meg annak lehetőségét, hogy a félbe maradt tevékenységet folytathassák.
- Legyen igényes az esztétikus környezet kialakításában.
- A gyerekek munkája mindig legyen szem előtt, hogy nézegethessék, beszélgethessenek róla.
- Tegye lehetővé, hogy a különféle technikákkal a gyermekek egyre inkább kialakíthassák saját kifejezési módjukat.
- Hívja fel a szülők figyelmét arra, hogy a gyerekeknek otthon is adjanak lehetőséget a változatos ábrázolásra és becsüljék meg munkájukat.
- Alakítsa ki az ajándékkészítés és ajándékozás örömét, igényét.
- Törekedjen arra, hogy a környezet változásai megjelenjenek az alkotásokban.

A fejlesztés tartalma

A **3 – 4 éves gyermekek** játszva ismerkednek a különböző tárgyak anyagával, formájával, a különféle eszközökkel, és szívesen kipróbálnak egyszerűbb technikákat, amelyek fejlettségüknek megfelelő.

A szabad témaválasztáshoz a gyermekek szívesen alkalmazzák az ajánlott technikákat.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a plasztikai alakításban. Ismerkedjenek a különféle anyagokkal, azok tulajdonságaival, alakíthatóságával. Minden nap legyen lehetőségük gyurmázásra; gyurkáljanak, sodorjanak, simítgassanak, ütögethessék a kezük alatt formálódó anyagot. Az építés során ismerkedjenek a formákkal, a különféle alakzatokkal.

A **4 – 5 éves gyermek** szándékos képalakító képességét ötletek adásával segítjük. Ebben a korban megjelenik a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak és a cselekmények ábrázolása.

Az **5 – 6 – 7/8 éves gyermekek** szívesen készítenek különféle anyagokból, termésekből változatos alkotásokat, amelyeket fel tudnak használni a játéktevékenységek során.

A képalakításhoz alkalmazzanak változatos technikákat, minél eredetibb megoldásokat, a színeket és a formákat egyéni módon jelenítsék meg. Az eszközök előkészítésében, elrakásában örömmel vesznek részt. Saját élményeiket szívesen ábrázolják és a kész alkotásokról szívesen beszélnek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Szívesen rajzolnak, festenek, mintáznak.
- Ismerik az óvodában használatos technikai eszközöket.
- A gyermekek alkotásaira jellemző a forma – és színgazdagság.
- Emberábrázolásuk aprólékos, megjelenik a kezdetleges mozgásábrázolás.
- A különféle technikák alkalmazásában kitartóak, örülnek a sikereknek.
- Emlékezetből képesek felidézni képeket.
- Van véleményük a környezetükről, szívesen részt vesznek a díszítésében, szépítésében.
- Plasztikai munkái egyéniék, részletezőek.
- Koordinált szem – kézmozgással rendelkeznek.
- A vizuális tevékenység sok mozgással, cselekvéssel, az észlelő funkciók együttműködésével történik, miközben a gyermek tapasztalatokat szerez a világról, a tárgyak viszonyáról, térbeli elhelyezkedéséről. Közben fejlődik gondolkodása, vizuális emlékezete is egyre pontosabbá válik.
- A különféle technikák alkalmazása fejleszti a finommotorikát, segít a téri tájékozódásban.
- A gyermek érzelmei, belső vívódásai tükröződnek az elkészült alkotásokban.

Anyanyelvi nevelés, verbális fejlesztés

A különféle ábrázoló tevékenységekhez és azok tartalmához kapcsolódó beszéd ösztönzésével, a mesék, versek képi megjelenítésével a gyermekek gondolkodása, nyelvi kifejezőképessége sokoldalúan fejleszthető.

Az alkotás folyamatának beszéddel kísérése lehetővé teszi az érzelmi, esztétikai benyomások megfogalmazását.

A szókincs gyarapodásával a gyermekek képessé válnak hangulatok, elképzelések megfogalmazására.

Sikerkritériumok

- A gyermekek szívesen vesznek részt különféle technikák kipróbálásában.
- Kialakul kezességük és a megfelelő ceruzafogás.
- Emberábrázolásuk megfelel koruknak.

7 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján -

1. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.
2. Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki, és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek a sikeres iskolai munkához.
  - a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
  - b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama;
- a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban

alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek

1. egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
2. feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásában, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
3. A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.
4. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.
5. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériuma tükrözi a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

8 Az óvoda hagyományos ünnepei, egyéb rendezvények

Az óvodai ünnepek kulcsfontosságúak a nevelőmunkában. Jó alkalom a szülőkkel való kapcsolattartásra, valamint az egyéni arcukat megteremtésére, megmutatására.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt eszköze a nevelésnek, mivel számos tevékenységi lehetőség adódik az esztétikai élmények hatására vagy közösségi élmények széles skálájának megmutatkozására.

Az ünnepek lehetőséget adnak a hétköznapiakból való kilépésre és ezáltal, nagyobb aktivitásra, kreativitásra ösztönöznek.

A hagyományok ápolása szempontjából is rendkívül fontosak, hiszen kultúránk megismertetésére is alkalmat adnak.

Az ünneplés lényege sokszor nem is maga az ünnepi műsor, hanem az a sok – sok előkészület, ami számtalan tevékenységre, ötletek kidolgozására, önálló elképzelések megvalósítására ad lehetőséget.

A nevelőtestület a nevelési év elején közösen átgondolja és meghatározza, hogy az adott évben mikor tartja az ünnepeket, megemlékezéseket, rendezvényeket.

Az óvoda ünnepei, a meglévő és a négy év alatt kialakított hagyományok, a változatos programok adják meg óvodánk arculatát, egységes képét.

8.1 Ünnepek

Mikulás

A Mikulás meglátogatja a csoportokat, és minden gyermeknek kis csomagot ajándékozik.

A nap lényege az örömteli várakozás és a találkozás megélése, az új játékok birtokbavétele.

Adventi készülődés

Hangulatteremtésre törekszünk, és az ünnep előkészítésére. Érzelmi ráhangolódás, adventi koszorú készítése, ajándékkészítés, vers – ének tanulás, gyertyagyújtás, az óvoda helyiségeinek feldíszítése, mézeskalácssütés.

A karácsony előtti utolsó óvodai napon összegyűlnek a csoportok és gyertyafény mellett köszöntik egymást.

A szülők részvételével alkotó délutánt szervezünk ebben az időszakban.

Húsvét

Tojásfestéssel, különféle díszek készítésével készülünk az ünnepre. A csoportszobákat, a folyosókat ünnepi díszbe öltöztetjük. Az óvoda udvarán elrejtett csoki tojásokat csoportonként keresik meg a gyermekek.

Alkotó délután keretében közös tevékenységet szervezünk a szülőkkel.

Nemzeti Ünnep

A gyermekek ünneplőbe öltöznek, és az általuk készített zászlókkal, kokárdákkal, virággal díszítik az óvoda udvarát.

Anyák napja

A gyermekek ajándékot készítenek az anyukáknak, és az ünnep előtti pénteken a csoportok hagyományaihoz igazodóan köszöntik az édesanyákat.

Átadják a virágot, ajándékot.

Búcsúztató:

Az iskolába menő nagycsoport külön kis műsort állít össze az egész év folyamán tanult versekből, dalokból, mondókákból.

Kerüljük a túlzott szerepeltetést, ügyelünk az életkor szerinti megterhelésre.

A csoport hagyományainak megfelelően ajándékozzuk meg a búcsúzó gyerekeket.

8.2 Egyéb rendezvények

Szüret

Közösen szőlőt szemezünk. A gyerekek figyelik a szőlő préselését, megkóstolják a mustot, nagy kosárból pogácsát eszegetnek, népzeneire mulatoznak, énekelnek, táncolnak.

Állatok világnapja

A csoport hagyományainak megfelelően szervezik a tevékenységeket, programokat.

Farsang

Hangos mulatozással „kergetjük el a telet”. Az óvoda dolgozói a gyermekekkel együtt ünnepelnek.

A szülők süteményt, üdítőt hozhatnak. A gyermekek jelmezbe öltözhetnek.

A föld napja

Kertalakítás, kertszépítés történik. A gyerekek palántát hoznak és maguk ültetik kicsi kertjükbe. Ők locsolják, vigyázzák és figyelik a palánták növekedését.

Gyermeknap

Sokféle meglepetésben részesülnek a gyermekek. Vidám versengésben vesznek részt, sok apró nyereségért. Az egész napos program nagy része az udvaron zajlik.

Óvodánk szervezett programjai

- Óvodában tartott előadások: mesék, zenés műsorok évente 4-5-alkalommal.
- Heti rendszerességgel néptánc foglalkozás.
- Tavaszi közös kirándulás.
-

Játszódelután

Évente két alkalommal karácsony és húsvét előtt várjuk a szülőket közös játékra, barkácsolásra. Megismerkedhetnek a csoportban lévő vizuális eszközökkel, segítséget, ötleteket kapnak az otthoni eszközök bővítéséhez.

A két ünnepkörhöz kapcsolódva közösen készítenek díszeket, barkácsolnak, tojásdíszítési technikákat mutatunk számukra.

9 Az óvoda kapcsolatai

9.1 Kapcsolat a családdal

A nevelés – mint folyamat – nem szűkíthető le az óvodai nevelésre, sem a családi nevelésre. Egységes egészként kell kezelni, amely a környezettel állandó kapcsolatban áll, folyamatos hatások érik, és a résztvevők is folyamatosan hatnak egymásra.

Az óvodai nevelés a családi háttérre épül, azt kiegészítve kell, hogy eredményes legyen. A családi háttér ismerete, az otthonról hozott értékek tiszteletben tartása elengedhetetlen. A gyermek neveléséért mindkét környezet felelős, de elsődleges színtere a család.

A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus és a gyermek aktív tevékenysége során valósul meg.

A **korrekt partnerkapcsolat** elengedhetetlen a gyermek harmonikus fejlődése érdekében.

Kölcsönös bizalom, tolerancia és a gyermekekért érzett felelősség domináljon harmonikus viszonyukban.

Az óvodapedagógus biztosítja a szülőnek a folyamatos és hiteles tájékoztatást, a napi óvodai életbe való betekintést.

Cél:

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve, a szülőkkel folyamatosan együttműködve szolgálja a gyermek fejlődését.

Az együttműködés formái:

Családlátogatás alkalmával, az óvodába kerülés előtt mindkét óvodapedagógus ellátogathat a gyermekekhez.

Az óvodába járás alatt – a kölcsönös igényeknek megfelelően - újra ellátogathat a csoport mindkét óvodapedagógusa a családhoz.

Év eleji játszó délelőttöt szervezünk az új gyermekeknek és szüleiknek.

A napi kapcsolattartás elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a szülő tájékozott legyen a gyermekével kapcsolatos napi eseményekről.

A tájékoztatás egyéb formái

Faliújság, honlap, szórólap, zárt facebook csoportok.

Fogadóórát a szülők igényeihez igazodva, illetve a felmerülő nevelési problémák közös megoldását keresve, előre egyeztetett időpontban bármikor szervezhetnek a csoportban dolgozó pedagógusok, illetve az intézmény vezetője.

Szülői értekezletet évente két-három alkalommal szervezzük.

Júniusban a leendő óvodások szüleinek tartunk szülői értekezleteket.

Itt tájékoztatjuk a szülőket az óvoda házirendjéről, az étkezés befizetéséről, az óvoda egészére vonatkozó szokásokról, szabályokról, amelyek betartását kérjük

A befogadásról, a csoportok szokásairól, az aktuális feladatokról már gyermekük saját csoportjában kapnak tájékoztatást a szülők.

Óvodánkban a szülők jogaik érvényesítése, kötelességük teljesítése érdekében szülői szervezetet (közösséget) hoztak létre. Figyelemmel kísérik a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét és képviselőjük folyamatosan tartja a kapcsolatot az óvoda vezetőjével, illetve az alapítvány elnökével.

9.2 Kapcsolat a fenntartóval

- Törvényes működésünk feltételeit a fenntartó biztosítja. A fenntartó önkormányzat képviselőtestülete által jóváhagyott költségvetés keretein belül a törvények és rendeletek alapján működtetjük óvodánkat. Kapcsolatunk egyrészt hivatali, másrészt támogató, segítő jellegű.
- Feladataink ellátása érdekében naprakész kapcsolatban állunk, az információ áramlása folyamatos.

9.3 Kapcsolat a bölcsődével

- Az óvoda és bölcsőde közötti kapcsolat fontos az óvodapedagógusok és a leendő óvodások szempontjából. Az intézményvezető beiratkozás előtt tájékoztatást tart az érdeklődő szülők részére az óvodaérettségről, és az óvodai életéről.

- A Kertvárosi Tagóvodában közeli bölcsődébe járó gyermekeket tavasszal meglátogatják a leendő kiscsoportos óvodapedagógusok.
- A beiratkozást követően, azok a gyermekek, akik szülei a mi óvodánkat választották – meglátogatják a Kertvárosi Tagóvodát gondozójukkal együtt, és egy délelőttöt velünk maradnak, játszanak, ismerkednek.

9.4 Kapcsolat az iskolákkal

- A nagycsoportos gyermekek szülei részére szervezett közös szülői értekezletre minden alkalommal előadót hívunk, aki segíti a szülőket iskolai oktatásról, az ottani lehetőségekről, így segítve a szülőket a választásban.
- A közeli iskolák által szervezett nyitott órák betekintést engednek az ott folyó munkába. Az iskola egyes rendezvényeit az óvodások is látogathatják.
- Az óvodapedagógusok a következő év tavaszán nyílt órákon nézhetik meg volt óvodásaikat az iskolákban.

9.5 Kapcsolat a szakszolgálatokkal

- A beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő óvodások esetében minden évben kérjük a **Kerületi Szakszolgálat** segítségét.
- Azoknál a gyermekeknél, akik tanköteles korúak, de valamilyen okból kifolyólag nem készek az iskolai életre, iskolaérettségi vizsgálatot kezdeményezhetnek a szülők.
- Az **óvoda pszichológusa** rendszeresen látogatja óvodánkat és segíti az óvodapedagógusok munkáját. Kapcsolatunk évek óta kiegyensúlyozott, jó munkakapcsolat.
- A **Szakszolgálat logopédusa** egy héten kétszer foglalkozik óvodásainkkal, elsősorban a nagycsoportosokkal. Kapcsolata a csoportban dolgozó pedagógusokkal nagyon jó.
- Az **Újpest SZEI Gyermejkölési Szolgálat** munkatársaival a gyermekvédelmi felelős közreműködésével, a vezető tartja a kapcsolatot.
- **EGYMI** utazó pedagógusai - logopédus és fejlesztő pedagógus – segítik munkánkat a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében.
- **Szurpedagógus** nagyothalló gyermekek fejlesztésében segít.

9.6 Egyéb kapcsolatok

- A **védőnők** rendszeresen látogatják óvodáinkat. A gyermekek egészségének megóvásában, és az egészséges életmód alakításában kapunk tőlük segítséget. .
- Új szempontként jelenik meg, hogy az Aranyalma Óvoda - Kertvárosi Tagóvoda munkatársi közössége között az információáramlás, a kapcsolattartás, a kommunikáció naprakészen működjön.

- A Kárpát medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőség szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

10 Az óvoda sajátos feladatai

10.1 Gyermekvédelem

A gyermeknek egyéni fejlettségi szintjének megfelelő fejlesztést kell kapnia, szeretetteljes, biztonságos környezetben, ami kizárja mindenféle hátrányos megkülönböztetés lehetőségét, amely származásával, vallásával, nemzetiségével, etnikai hovatartozásával, szociális helyzetével kapcsolatos, és amely hátrányos, kirekesztett helyzetbe sodorhatja.

Óvodánkban a gyermekvédelmi esetek feltárását, és a megoldásban való közreműködést a gyermekvédelmi felelős végzi. Az esetek feltárása folyamatos. Törekszünk arra, hogy a segítő tevékenység eredményes legyen. Szoros kapcsolatot tartunk fent a Család és Gyermekjóléti Központtal. Heti rendszerességgel látogat el hozzánk az óvoda kijelölt szociális segítője. A gyermekvédelmi törvény értelmében a pedagógusoknak jelzési kötelezettsége van abban az esetben, ha a gyermeknél bármiféle abúzust tapasztal.

Cél:

- A gyermekvédelem prevenció feladataira helyezük a hangsúlyt, támaszkodva azokra az ismeretekre, amelyeknek birtokában vagyunk a hozzánk érkező gyermekekkel kapcsolatban.
- A hátrányos helyzet csökkentése, a veszélyeztetettség feltárása, segítségnyújtás a megszüntetésében.

A gyermekvédelmi felelős feladatait az SZMSZ tartalmazza.

A gyermekvédelmi törvény előírja:

Az intézmények számára a jelzési kötelezettséget, amelyben óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős, óvodavezető egyaránt részt vesz.

Együttműködési kötelezettség, napközbeni ellátás, az igazolatlan távolmaradások figyelemmel kísérése.

A vezető óvodapedagógus és az óvodapedagógusok feladatai

- A gyermek jogainak tiszteletben tartása.
- A gyermekvédelmi felelőssel együttműködés a problémás esetekben.
- A családok megismerése, folyamatos kapcsolattartás.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek figyelemmel kísérése, segítségnyújtás a problémák megoldásában.
- A veszélyeztetettek nyilvántartásba vétele, a változások figyelemmel kísérése.

- A veszélyeztetettség okairól és a lehetséges megoldásokról készüljön feljegyzés, az adatvédelem előírásainak megfelelően.
- Előítélet mentes közeledés a családokhoz, bizalomerősítő magatartás, tanácsadás.
- Differenciált és egyéni bánásmód alkalmazása.

11 A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Egyéni és/vagy csoportos fejlesztése gyógypedagógiai kompetencia. A nevelés hatására fejlődik az alkalmazkodóképesség, az érzelmi élet, az együttműködés

11.1 Gyógypedagógusokkal való kapcsolattartás

Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta, (EGYMI, módszertani intézmény, utazó gyógypedagógusi szolgálat) közreműködése szükséges, ami kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok tájékoztatására, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra is.

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását.
- Javaslatot tesz a specifikus-gyógypedagógiai módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- Segítséget nyújt a szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, a beszerzés lehetőségéről,
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékoság típusa, súlyossága,
- kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje,
- a gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

A tevékenység közös céljai, feladatai

A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása,

- szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása,
- egyéni sikereket segítő tulajdonságok, képességek fejlesztése.

Az sajátos nevelési igényű gyerekeknél is törekszünk a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására, alkalmazkodó készség, akarat erő, önállóságra törekvés, érzelmi élet, együttműködés.

Cél:

- Az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez, a fogyatékoság jellegéhez, súlyosságához,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területen valósuljon meg,
- ne terhelje túl a gyermeket a nevelés, fejlesztés során,
- hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,
- csak annyi segítséget kapjanak, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

Ezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességek, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékoságtól függően más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

11.2 Sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai

11.2.1 Érzékszervi fogyatékos gyermek

Látássérült gyermek

A nevelés-oktatás szempontjából lehetnek vakok, alig látók, gyengén látók.

A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést. Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és a helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a kéz és a szem tisztántartása.

- **Vak** gyermekeknél kiemelt szerepet kap a játék, ami lehetőséget ad az ép szervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére, mely támponthez kötötten valósítható meg. Fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, fejlesztése.
Eszközök kiválasztásánál fontos szempont a tapinthatósága. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabban teszik.
- **Alig látó** gyermekek adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló életmódra készíthetők fel. (pl.: a fényérzékelők, színeket felismerők)
a tapintó – halló életmódra készíthetők fel, de látásteljesítményük megőrzése, fejlesztése fontos feladat.
A látásukat praktikusán is használók fejlesztésénél fontos a látó – halló – tapintó életre való felkészítés.
- **A gyengén látó** gyermekek főként látás útján tájékozódnak, de sokkal kisebb térben tudják azt használni, mint az ép látásúak.

- Nevelésük optikai eszközök segítségével valósítható meg, a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a hallási és tapintási analizátor kiegyenlített működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése.

Feladat

- *Látásnevelés:* a látás használatának megtanítása közeli és távoli környezetben.
- *Nagymozgás fejlesztése:* mozgáskoordináció, mozgásbiztonság,
- *Térbeli tájékozódás* a látás segítségével.
- *Finommozgás fejlesztése:* kézügyesség, írás előkészítése.
- Látás – mozgáskoordináció fejlesztése a finommozgások és
- nagymozgások területén egyaránt.

11.2.2 Értelmi fogyatékos gyermek

A gyermek fejlesztésének meghatározó szerepe van a nem fogyatékos óvodáskorúakkal történő együttnevelésnek. A spontán tanulás, társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik a közös élmények, tapasztalatok és minták, amiket a csoportban megél. Az integrált nevelésen belül gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Feladat

- A gyermekek ép közösségbe történő beillesztése, fejlesztése,
- magatartási problémák kezelése,
- a szorongások oldása,
- a stresszhelyzetek megelőzése, oldása
- a gyermek fejlettségi szintjéhez mért feladatok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.

11.2.3 Autista, autisztikus gyermek

Az autizmus – spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg.

Feladat

- Gyógypedagógus által a gyermekben kialakított, vizuálisan segített kommunikációs eszköztár használata,
- egyéni motiváció megteremtése,
- gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek használata,
- a gyermek elfogadtatása a gyermekközösséggel,
- szorongások oldása, magatartási problémák megoldása.

12 Az óvoda eszközeinek és felszerelési tárgyainak bővítése

Lehetőségeink figyelembevételével, előre megtervezett módon történik óvodánk eszközeinek és felszerelési tárgyainak folyamatos bővítése.

Az eszközbővítésnél fontos szempont a balesetmentesség, praktikusság, esztétikusság.

Terveink között szerepelnek a következők:

Csoportszobák

- A csoportban elhasználódott eszközök folyamatos cseréje, pótlása.
- További mozgásfejlesztő játékok beszerzése a szabadidős mozgáshoz.

Logopédiai szoba

- Sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni fejlesztéséhez szükséges eszközök bővítése.

Játszóudvar

- Mozgásfejlesztést szolgáló eszközök folyamatos bővítése.

Gyermekmosdók

- Az energiatakarékos és biztonságos használati tárgyak folyamatos karbantartása, szükség esetén cseréje.
- Törülközők cseréje, pótlása folyamatban.

A nevelő, fejlesztő munkát segítő játékok, eszközök beszerzése

Anyanyelvi neveléshez az eszközök megújítása.

Mozgásfejlesztő játékok folyamatos bővítése.

Értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem gondolkodás) fejlesztő játékok bővítése.

Vizuális neveléshez különféle eszközök beszerzése, a technikák bővítéséhez (gyurmák, textil, gyöngy, nemez, hajtogató papírok, ecset, festék)

Munkajellegű tevékenységekhez kerti szerszámok, talicskák, kissöprűk beszerzése.

Ének, zene, énekes játékokhoz a hangszerkészlet további bővítése.

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök beszerzése

Szakkönyvek vásárlása.

Munka-és egészségvédelmi eszközök

- A mindenkor érvényben lévő jogszabályoknak és rendeleteknek megfelelően történik.

13 Érvényességi rendelkezések

A pedagógiai program az intézményvezetői legitimáció után lép érvénybe.

A program felülvizsgálata a törvény szerint esedékes.

A módosítás lehetséges okai

- A törvényi szabályozás változása.
- Szervezeti átalakítás
- A belső ellenőrzés tapasztalatai alapján, nevelőtestületi véleményezéssel (rész területek módosítása).

14 Irodalom jegyzék

1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
2. Mérei – Binet: Gyermeklélektan
3. Méhes Vera: Az óvodapedagógus és az óvodai játék
4. Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?
5. Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodáskorban
6. Balázsne Szűcs Judit - Szaitzne Gregorits Anna: Szabadon, játékosan, örömmel

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK